R. 30858

~~E=1 R=4 N=15~~

Caja B-6ª

Es de la Libreria del R.l Colegio de S.ta Cruz de la Fee; lo donó el S.r D.r Thorq.º Manuel de Puerta.

D.r D. Bar.me de [illegible]

327 fol. + 23 en bl. + 1 foll. de 3h. + 77 páj
([illegible] fol. 304 a 315)
29 - Mayo 1912

Commentariorum
in librum 3.m Decretaliū Gregorij 9.
Romani Pontifficis, tom. 1.
opera, et studio, D. Andreę ladrō a Guev.a
Collegij Mai. Granatēsis Regalis alumni.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

1

R. 30858

Don Andres Ladron de Gueuara

B-67 (6)

Ad interp̄tat͡s tex̄s in c. 1.º de empt.ᵉ et vendit.ᵉ lib. 3.º decretalium tt.º 17

Cogit ep̄us laicos, ne cariꝰ vendant alim.ᵗᵃ transeuntibꝰ, q.ᵐ in mercato vendi possint: ~ ~ CC.º

2. Pro rãe dubitandi opono sic: imponere p̄tiũ rebꝰ venalibꝰ, n̄ p̄tinet ad off.ᵐ eccl.siasticum, sed ad seculare, s. rectorem ciuitatis, vt p̄bat in l. 1.ª §. cura carnis ff. de off.º p̄fecti vrbi. g.º ep̄us n̄ pot se intromittere, vt iusto p̄tio res venales vendantur transeuntibꝰ, cuiꝰ rão est, q.ª eccl.siasticꝰ ordo confunderet, si vnicuiq; iurisdictio sua n̄ servaret vt in c. p̄uenit 11.ª q. 1. et ꝯfirmatur ista rão dubitandi ex eo q͛d nullꝰ pot ꝯpelli vendere res suas vt in l. inuitum et l. dudum C. de ꝯ. empt.ᵉ et in l. neq; emere C. ꝯ. iu.ᵗ tt.ᵒ in tantum quod neq; iudeus pot ad hoc ꝯpelli vt in l. nemo ex terꝰ C. de iudeis et celicol. et in l. inuitos C. Locati, qq ꝯcordat l. Regia 3. tt.º 5. p.ª 5. cuiꝰ ꝯtrium disponit in n̄ro tex.ᵘ g.º &c n̄ p̄cedit: ~ : ~

3. Pro solut.ᵉ est distinguendum, aut n. qs habet res venales, hoc est expositas vendit.ⁱ vl n̄ habet; 1.º casu sic cu. habens res expositas vendit.ⁱ narias ad vitam hoium, potest ꝯpelli eas vendere iusto p̄tio. qͧ ꝯ. p̄batur ex n̄ro tex.ᵘ ꝯ.ᵐ Abb. hic n. 6. et ꝯ.ᵐ Ant. de Burgos n. 4. p̄bat etz ex l. 1.ª §. cura carnis ff. d off.º p̄fecti vrbi, et in l. 1.ª C. de CC.º

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

episcop. aud. cuius ratio est, quia superiorum interest succurrere necessitatibus reip. et subditorum, ut concludit Abb. hic, et communiter add. tradit Bart. et Cing. post glossam in l. n. n. D. rerum amot. Hipolitus in l. i. in § quidam ponere, de quest. et hanc esse communem opinionem affirmat Cobb. li. 3. var. resol. c. 14. n. i. et ita concludit Orosius in l. i.a § cura carnis D. de offo. praefecti urbi n.o i. ex qua resolut. infert ratio ad doctrinam Bar. in d. l. i. § cura dicentis quod cum vita hominum non possit substineri sine vestitu, et alijs rebus, quae etiam pot. poni pretium calceamentis et pannis, et alijs similibus rebus, cuius sententiam sequitur Abb. h. d. n.o 6. sed tamen Bart. hoc non dixit in d. l. i. § cura, sed expresse hoc tenet in l. i.a C. de episcop. aud. et ita tenet Cinus n.o 3. in d. l. i. C. de epis. et Joa. immola hic n. 12. et Barba. n.o 10. pro quo facit textus in l. Cibo vestitus cum l. seqti. de verb. sig. ubi probatur quod appellatione victus comprehendunt omnia quae necessaria ad vitam hominis, et sic per consequentiam veniunt vestimenta et calceamenta, et habitatio domus et hanc dicit communem Alciatus in d. l. Cibo victus n.o 8. 6.

2.o infert ex s.a d. x. quod caupones, stabularij, et similes personae postquam susceperunt offa publica tenentur, et possunt compelli exhibere res praedictas necessarias iusto pretio assignato per judicem ut colligit ex textu in l. unica § namque viatores D. furti adversus nautas, caup. et stab. et ibidem per Bar. et in l. i.a § maxime D. nautae, caupon. et in d. l. i.a § cura carnis n.o i. et ita tenet Immola hic n. 11. et Barba. n. 10. quem sequitur Decius in l. invitus nemo C. de reg. iur.

3.o

5 3.º infert, q dictum e' dicendum in tabellionibus et notarijs Apostolicis, qui habent off.a publica q.a iusta mercede tenentur exercere offm et possunt compelli per iudicem ex l. placuit C. de collat. fundo-rum patri. lib. 11. et idem tenet Bar. in l. unica §. fi. n.º 3. D. furti aduersus naut. et Barba. sic. n.º 3. et Decius ub. s.ª n.º 4. et idem e' dicendum in procuratoribus publicis ex traditis per Fulgos. et Paul. de Castro in l. invitus C. de procurat. quae sic debet intelligi:

6\. 4.º infert, q idem est dicendum in aduocatis, qui publice patrocinium prestant, nam pote-runt compelli exercere offm suum pro aliquo iusto pretio, q.a quasi venditioni se expositi, postquam receperunt off.a publica, et ita probatur in l. pro-videndum C. de postul. tradit glo. in l. 1.ª §. ait pretor D. de postul. et tenent coit dd. in d. l. invitus C. de procur. et si aduocatus recusaverit poterit a Judice suspendi ad tempus prout sibi visum fuerit, et idem e' in tabellionibus et procuratoribus in d. l. providendum C. de postulando q.m commendat Romanus in singulari 263. ubi bona additio, et ita tenet Cobb. li. 3. var. reso. c. 14. n.º 1. in ibo cogit, et ita e' approbatum de Jul. Regio p. 1. 4. t.º 19. li. 2. ordin. et in re-copilat. est hodie l. 28. t.º 16. lib. 2. et predicti q. habet, q de iusto pretio sunt compellendi, fallit in pretio si litigantes sunt pauperes, nam in isto ca-su poterunt compelli exhibere patrocinium gra-tis absque pretio. et si renuerint, poterunt suspendi ab off.º per aliquod tempus pro pred. iuxa. que compr. facit tex. in arg.º in l. nulli vos post unius v. anni C. de epis. et cler. et glo. fin.

in l. tã dementi. C. de episcop. aud. Abb. Felinus
et coiter dd. in c. 1. de off.o Jud. ordi. et hãc esse 9
coem opinionem afirmat Cobb. in pract. quest.
c. 6. n.o 4. et ista de iure pbat hodie pl. Regiam
6. tt.o 6. p.a 3. in foro aut conscie q. litigans extre-
me egeat, n excusat aduocatus a peccato mor-
tali si n pstet patrocinium, et n compellat p iudi-
cem. Vt tradit Divus Tho. 2.a 2.ae q. 71. art. 1.o
et declarat optime Sotus lib. 5. de iust.a q. 8.
art.o 1.o Cobb. ubi s.a n. 4. ad fi. ita concludit Na-
barrus in M. c. 25. n. 29. vs. deso de dos aiudar ~

S.o infert ad meretricem facientem quest-
tum, si qs p violentiam eam cognoverit, nõ
poterit puniri de huiusmi. violentia Alberius
de Rosatis 3. p. statutorum q. 48. quem re-
fert Barba. hic n.o 10. imo qd peius est Decius
in l. inciuilem nemo. asseverat, qd poss. compelli di-
ctas meretrices admittere quemquam iusta merce-
de. Pro qua opinione dicit ipse facere tx.
in l. item apud labeonem §. si qs virgines ff.
de iniuriis, iuncto txu in l. iniuriarum Cod. tt.o
p quo etiam allegat txs in l. verum 2. ff. de fur-
tis et gla in l. Unica C. de raptu virg.

l. item apud la-
beonem §. si qs vir-
gines.
l. verum 2.a de fur.

Qd certe opinio Dini et Decij fal-
sa est, quia meretrices meretricãdo peccant mor-
taliter, quia etiam simplex fornicatio peccatũ
mortale est lege naturae prohibitum, et con-
cludit Cobb. in 4.o 1. p. c. 4. n.o 8. quod n potest
meretrix compelli ad peccandum mortaliter cum
quilibet debeat resistere peccato ex txu in c. ita
ne 32. q. 5. quod male dicit Decius, et q contrariũ
asserit, hereticus est, et ita dicit Cobb. lib. 3. 10
var. c. 14. vs. ego sane, et ita est tenendum.

neque

9. Neque obstant fundam.ta per Decio adducta quia cum meretrix in honestate vivat, si libidinis causa interpellaverit eam, quis non tenetur actione iniuriarum, non tamen tollit quin quis puniat aliom.o si ei vim intulerit, vel aliom.o iniuriam fecerit, quia talis punit pena extraordinaria ex menti Bal. in l. si. de rerum div. ex hoc sequitur quod non pot. compelli quemcumque admittere et ita intelligi debet tex. in d. §. siquis virgines. Nec similiter obstat tex. in d. l. verum ubi quia cum voluntas et propositum distinguant maleficia ut in ea cum voluntate de senia exomu. quia libidinis causa fregerit ostium meretricis non ut habere animum furandi, unde non est mirum, si non teneat act. furti et ita respondit Abb. ubi s.a ex quibus omnibus resultat clara conclusio: quod siquis habet res venales potest compelli eas vendere iusto pretio, dummodo sint necessariae ad usum hominum, sicut anulos, et munerulas aureas et quod simile. sit contrario quod hic non pot. compelli ad venditionem cum in istis cesset ratio necessitatis, ad quas et sic ratio standum est, et sic ratio standum est regula l. invitum C. de contr. empt. in qua cavet, quod nemo invitus vendere compellitur, cuius ratio est quia in re propria quilibet est moderator, et arbiter ut in l. in re mandata C. mandati. et ita tenet Abb. ubi n.o 6. versic. in aliis vero et Bal. in l. 1.a C. de episcop. aud. sequitur Jasso in l. rogasti n.o ff. si certum petatur, tenet Oroscius in l. 1.a ff. de cura carnis. et idem sentit Soto lib. 6. de iust. q. 2. art.o 2.o ad fi. pagi. 547.

10. 2.m membrum distinct.is quo quis non habet res venales et in isto casu sit regula

883

qd nullus compellit nec iusto, nec iniusto pretio, ut in d. l. nec emere C. de iur. delib. cum alijs iuribus et rat. dubitandi alegatis, que sic debent intelligi in isto casu rat. s. d. q. in re sua quilibet etc. et qd meum est sine facto meo et voluntate a me auelli non potest, ut in l. in re mandata C. mandati, ubi tradunt dd. ista tn regula aliquas exceptiones habet, quas refert Ant. de Burgos h. n.º 6. quarum una est, si sit necessitas in rep. nã tunc compellit quis vendere res suas uenales et colligit ex tex. in l. 1.ª C. de episcop. aud. et in l. uni C. de nundinis, et non tas potest induci ad hoc et ita tenet Bart. in l. anona de extraordi. crim. et in l. fi. ad l. Jul. de anona, tenet Abb. hic d. n.º 8. et Barba. n. 10. ubi ipsi et expofuit Cobb. d. lib. 3. var. c. 14. n.º 3. et Orosius ubi s. et hoc max. in rebus narijs ad utilitatem hominum :

Quibus sic premissis restat ingrediendum qd sit iustum pretium ex eo qd dicit nra decr. quis compellit iusto pretio uendere. in quo est dicendum illud dici iustum pretium qd impositum est a rep. vel al. ut a comuni estimat. populi, et licet pretium positum a Rege possit aliquom.º esse iniustum, non semper presumitur, quia non sm per regem et facto legis presumit, sed etiam per sententiam et facto Judicis ut inc. in presentia de renunciat. et pot induci ex nro tex, et ex l. 1.ª C. de episcop. aud. et ita tenet Jasso in suo lib. 6. consilerat. q. et consid. 19. quem sequitur Cobb. lib. 3. var. resol. c. 9. n. 6. ubi ex eo colligit, et Pinel. in l. 2. C. de resind. in 1.ª p. c. 4. n. 39. Sotus lib. 6. de iust. q. 2.ª art. 2. pagi. 547.

cxj

12. Ex quibus infertur solutio ad quaestionem ordinariam an excedentes taxam ordinariam factam per Principem in venditione frumenti, et alijs rebus teneantur ad restitutionem illius quod plus receperunt, peccent mortaliter, et an possint puniri propter transgressionem in qua est ponenda conclusio affirmativa, quod tenentur, et peccant mortaliter, et possunt puniri transgressores, et ita tenet Cobb. in d. lib. 3. var. c. 14. n. 8. vers. Sicque, verum tamen nihil allegat pro ista conclusione. Pro ea vero facit auctoritas Philosophi 5. ethicorum c. 7. dum dicit quod post semel pretium taxatum non liceat transgredi, quia obtemperandum est superioribus ut in canone quod praecipit 14. q. 2. et ita concludit Medina in suo codice de restitutione q. 36. et eandem sententiam tenet Alphonsus de Castro lib. 1. de potestate legis penalis lit. A. c. 12. fol. 97. et Navarr. in summa m. c. 23. n. 83. et Sotus in allegato lib. 6. de iustitia q. 2. art. 3. pagi. 647. quae conclusio est inteligenda ut habeat locum non solum in foro conscientiae, sed in foro contentioso; ex quibus resultat conclusio: quod stante taxatione nec unius oboli excessus licitus est, et tenetur quis ad restitutionem illius: hac declaratione quod si fuerit res exigua erit peccatum veniale, si autem fuerit notabilis, erit mortale, ut declarat Sotus ubi supra.

q. an excedentes taxam ordinariam factam p Principem in vendit. frumenti,

13. 2a q. m.m. sc. ut facere theorica communiter recepta scilicet quod pretium rerum non consistit in indivisibili, sed potius habet quandam latitudinem, nam cuiuscumque rei pretium est supremum, medium, et infimum, et quodlibet istorum est iustum ut colligit ex Philosopho 2o ethicorum c. 6. et hanc esse communem resolutionem constat ex traditis per Cobb. lib. 2. var. c. 3. n. 1. quae male dixit in conclusione quod unius oboli excessus est illicitus.

779

q. an exceditur ... [illegible]

Præterea auget difficultatem quod Lex ex alio Juris bio cardico, quod dicitur licitum esse contrahentibus se adinvicem decipere ut in l. in causæ in 2ª § idem Pomponius D. de minor. Et hinc quod est tolerabilis deceptio intra dimidiam iusti pretij, ita ut talis decipiens non puniat in foro exteriori ex textu in l. 2. C. de rescind. vend. et in c. cum dilecti 5. Item quod non ita contrahet, quod compelit restituere, et punitur; quia non procedit de 1. ad ultimum:

Duplex est pretium, aut iustum naturale, aut iustum legitimum:

Pro solutione est dicendum, quod omnium rerum duplex est pretium, quoddam est pretium iustum naturale, aliud est pretium iustum legitimum; pretium naturale est quod exclusa taxatione Principis, vel reip. ex communi omnium æstimatione resultat ex l. pretia rerum, ad l. falcid. ut tradit Cobb. in loco supra dicto, et in hoc pretio sit contrahentibus quod pretium rerum non consistit in indivisibili, sed habet latitudinem, et quod in ista latitudine, vel alias in foro exteriori licitum est contrahentibus se adinvicem decipere exponendo licitum 2. Jure punitur in foro exteriori, et ita debet inteligi d. lex in causæ in § idem Pomponius. iustum autem pretium legitimum 2º membro est illud, quod ex taxatione reip. vel Principis resultat, et in hoc casu sit contrahentibus quod pretium istud est indivisibile, neque habet latitudinem, neque est licita deceptio etiam intra dimidiam in minimo, ut colligit ex auctoritate Philosophi 5. ethic. c. 4. et optime declarat Sotus lib. 6. de iust. q. 2. art. 3. qui ponit quinque ampliationes ad istam conclusionem. Primam quod si venditor recipiat quasi ex donatione ex emptore adhuc non tenetur restituere, quia necessitate compulsus emptor donat, et non gratis. Et 2º ampliat etiam si venditor recipiat non pecuniam æstimabilem

l. in causæ 2. § idem Pomponius ait in pretio empt. et vendit. naturaliter contrahentibus licere se se circumvenire.

bilem

biles, sed aliis rebus ptio estimabile, nam si plus recepit, adhuc tenetur, qa vere gs committit in l. 1. cum ba lis pplectens [illegible] nititur voluntates ut in l. n dubius C. de ll. ~ Et 3o ampliat etz si pena sit imposita in l. intaxat. frumti. vto. concludit Medina in suo Codice de restitut. q. 36. in responsione ad 6. argm et refert Nabarrus ubi sa ~ 4o ampliat ut d. x. habeat locus etz in clericis, qa et sint exempti a iurisdict. secularis, qa illi tenent l. divina et nali vendere iusto ptio 2m Divus Tho. 2a 2e q. 78. art. 1o. et iustus ptius e qd imponitur p Principes vl rep. ut e pbatus. q tenent clerici vendere iusto ptio, et ita tenet Nabarr. ubi sa et Mexia in relect. pracmatice fol. 6. 5o ampliat d. cc. ex n[illegible] ut n sm habeat locum xa cives huius regni, s etz cca transeuntes peregrinos transeuntes p regnus, qq non est caris vendendus, qm in mercato vendi poss. iusto ptio nali, vl legitimo, et hoc vult [illegible] cuius rao est, qa a rius e peccatus et ex rat. nali vr inhumanus ita tenet Barba. hic n. 7. et immola n. 6. et in hoc pot. epus opellere p ut dixi qa versat peccatum et qa ad platus ptinet principaliter, ut opera charitatis exerceantur, et peccata evitentur ut pbat in c. sigs romipetas 24. q. 3. et ita concludit immola hic n. 9. Neqz obstat qd tx dicat p psbiteris, qa appellat. psbiteri Venit epus, ut pbatur in c. olim in pnco 95. d. et ita tenet gta fin. hic ex tex in c. 2. et 3. de peculio clericor, et ita tenet immola hic n. 9. et coiter dd. et coligitur ex tex in d.

tx. in c. sigs Romipetas et peregrinos, 23. 24. q. 3.

276

l. 1.a C. de episcop. aud. Nec obstat si quis dicat d. l.
dixerit, quod epus de judiciali sumit, falso quia pro ille
pani, et rebus venalibus ut probat in l. fi. § item
episcopi D. de muner. et hon. declarat Alciatus
lib. paradox. c. 22. q.a d. l. 1.a C. de episcop. aud.
in alia signat. sumit xbus epus. quod constat ex
eo quod dicit christianissimi episcopi, et sic sum-
mit pro epo ecclesiastico, et intantum procedit
d. cc. ut possit epus cives compellere ad hospitalita
tem per seniam excomunicationis ut probat in c. si
quis despicit §. hinc et 42. d. et ita tenet gla-
hic. Innocentius in hoc negat, nisi peccatum sit
notorium et urgeat necessitas. Pro cuius doctrine
declaratione est facienda distinctio, nam aut loqui-
mur in clericis, aut in laicis, in casu clerici possunt
compelli ad hospitalitatem et charitatem secundum
qualitatem sui beneficij. Cuius ratio est, quia eccle-
siastica benefficia fuerunt principaliter instituta 16
ad huiusmodi opera charitatis ut in c. fi. 16. q. 1.a
et in c. videntes 12. q. 1. et in c. de monachis de
prebend. et ita concludit Abb. hic n. 8. et communiter dd.
pro quo facit auctoritas Divi Pauli in 2.a ad Ti-
motheum c. 8. aut loquimur in laicis, in quibus sit
2.o: quod si necessitas sit extrema hospitalitatis
tenentur laici sub pena peccati mortalis ex su-
perfluis facere hospitalitatem, et possunt compelli per
epum per censuram, et istam dicit communem Cobb.
lib. 3. var. c. 14. n.o 9. et idem tenet Nabarr.
c. 24. n.o 3. in suo m. si autem quis non sit in suma
necessitate, sed in maxima, adhuc tenetur quis sub-
venire proximo sub pena peccati mortalis ut
colligitur ex traditis per Divum Tho. 2.a 2.e q.
108. art.o 4.o pro quo facit illud Luce c. 3. qui

habet

habet duas tunicas det unam non habenti, et ita tenet Cobb. lib. 1. n. 5. v. 3. x. et Nabar. s. n. 4. q dicunt hanc esse comunem opinionem, et qd in tali casu epus pot compellere laicos p sentia excomunicationis non fu. actionis, sd offitio judicii ita tenet gla inc. sicut j Xbo esurientium 47. d. et similis gla inc. dng sancte Xbo necessitate 90. d. qm comendat feling inc. i. de off. ordin. p qua x. et tx. hic in fi. quem adhoc alegat feling inc. sigs testium de testibg. ex qua ratione coligitur, qd plat potetit punire laicos facientes malam confectz inceria, ut tenet Abb. hic n. 9. et p Angel. in l. anona ff. de extraordin. crim. p Romanum in singulari q 32. q concludit qd in istis rebg potest epus se intromittere ratione peccati, et ratione pietati, et ad eum alias non ptineat:

16. Sd ista x habet ambiguitatem, nam gla fi. hic dicit qd forsam hodie de consuetudine n servatur. Sd Glossa in hoc decepta est, qa cum hec jurisdictio atributa sit episcopis ratione evitandi peccatum, nulla consuetudine qm tumis pscripta pot tolli, ut inc. fi. de consuetud. qa esset nutritiua peccati, de quo p Abbat. hic n. 9. et p Cobb. lib. 3. uar. c. 14. Xbo huig publice utilitatis, et hanc sicut coem cc. Borcrig decis. 269. n. 21. Abbas tn vx discedere a b ista cc. in qua credo distinguendum qd si p tor secularis maxm habet vigilantiam in istis rebg, tunc n e opus, ut epus in hoc se intromittat, tn si datur negligentia in ptore tunc bene poterit epus se intromittere in istis rebg pcendo et compellendo p eclesiasticas cen-

suras, vl alias penas, p quo est tx singularis inc. exteriori de foro opet. ubi Abbas et coit dd. et ita declarat Cobb. li. 3. var. c. 14. n. 5.

ad txem inc. vt mensuram 2º hoc ttº.

CCº Sigs iustas mensuras, vel pondera corruperit, debitè penitere debet: 1

Pro rat. dubitandi opono iltam cc. is qui falsat iustas mensuras, vl pondera punit l. cornelia d falsis, vt in l. anonam de extraor. crim. §. fi. l. pe. §. si venditor D. ad l. Cornel. d fals. et ista pena longe maior e, qm posita in nro txu. vt colligit ex l. 1. §. fi. ad l. corn. d fals. ubi pena assignat deportatio in insulam, et amissio bonorum. male g in nro txu p tam graui delicto tam leuis penit. imponitur. Nequ obstat, sigs dicat qd txs nr debet intelligi in foro osciẽ ut colligitur ex Xbis 6 du dicit: peniteat. et tenet Abb. et immola et Barba. et coit dd. nam contra iltam responsionem coem pot oponi dupliciter. 1º qd in foro oscie n est statuenda certa determinata pena vl penitentia, sd relinquenda l'arbitrio ofesoris ex txu inc. tempora plenitudinis 26. q. 7. et inc. mensuram de penit. d. 1. et inc. fuis g. de penit. et remiss. quam cc. tenet Abb. hic n. 1. tradit Nabarr in suo m. c. 26. n. 17. Xbo loquinto. et ita ocludit Soto in 4º d. 20. q. 2. art. 3. et ita declarat Concil. Trid. sub Julio 3. ss. 7. in pruo. sd hic pena certa ponitur in foro oscie. g non pcedit communis responsio

2º facit 5. Xm. qd etsi certa esset ponẽda

penit.

penitentia, adhuc hūi iusta posita in nr̃o. Eu. q.
secundum canones antiquos pro quolibet peccato mortali
est imponenda penit. septem annorum ut in c. hoc ip-
sum 33. q. 2. ubi bona gla. et gla in c. admonere
ead. cau. et q. similis gla in c. predicandum 22. q. 1.
et in gla in c. si plures xbo mille de penit. d. 3.
et hanc esse coem opinionem affirmat Nabar.
in m. c. 26. nº 17. sed hodie n̄ imponit, nisi penit.
30. dierum in pane et aqua pro peccato mortali q.
n̄ procedit eo. et loquat in foro con̄ciē, quia penite-
tie, que n̄ ponuntur secundum canones peniten. falsi iu-
dicantur, ut in c. falsas de penit. d. 5. et hinc
dr qd presbiter, q ignorat canones penitentie, nō
meretur habere nomen sacerdotis, ut in c. que
ipsis 38. d. qd quod est dicendum.

4. Pro solut. asserendum est, qd est vera xc.
et cōis responsio s. qd nr. tex. loquat in foro cō-
sciē, et qd de iure civ. alia pena imponit, que
est condemnatio dupli, et deportatio in insulam
ut in d. l. annonam de extraord. crim. et in l. 7. tt.
7. p. 7. ubi greg. lop. et in l. 1. tt. 10. lib. 3. fori.
hodie tn̄ de iure Regio noviori, q corruperit
mensuras, vel pondera pro 1a uice punitur pena
mille dipendiorum, et frangitur mensura, et
ponitur in loco publico. pro 2a uo uice punit pe-
na trium millium, et pena carceris pro 10. dies. pro 3a
uo uice punit pena falsi constituta in l. partit supe-
rius allegata, et hoc dicit l. 2. tt. 13. lib. 5.
recop. et ad investigandum qualis debet esse mē-
sura, que iusta dicat, ut appareat que sit falsa
est uidenda l. 2. 5. et 6. tt. 7. lib. 3. ordin. ho-
die aūt. in recopilat. d. tt. 13.

Neque obstat opositio c. hoc ipsum, et

qd penitentie hodie sint arbitrarie, qa capitulum illud solu dicit, qd antiquitus fuit observatum, qd pro quolibet peccato mortali imponebat penitentia 7. an. n tn qd hodie debit servari, ut possumus inteligere textum illum, nisi ex causa sacerdos mutaverit penitentiam minuendo, vel augendo. Neque obstat qd in nro textu certa penitentia sit posita, quia n ex hoc sequitur qd sacerdos compellatur illam precise imponere integram, sed qd potest regulare illa limitando ex qualitate personarum, et peccatorum, et contrictionis, n tn licebit sacerdoti discedere ab specie penitentie imposita per sacros canones, quia alias diceret falsa penitentia et sic debet inteligi textus in c. falsas penitentias de penit. d. 5. in quantitate autem relinquitur arbitrio confesoris et sic debet inteligi textus in c. mensuram de penit. d. 1. et iura concordantia. et ita tenet Abb. hic n.o 2. et Nabar. in suo m. c. 26. n. 17. Sotus lib. 4. d. 20. q. 2. art.o 3. et qd sacerdos possit minuere penitentiam, patet ex eo, qa ex voluntate confitentis pot illam minuere, et aceptata debet adimpleri sub pena peccati mortalis ut in c. ois utriusque sexus de penit. et remiss. et tenet Nabar. s. n.o 20. et Sotus q. 2. art.o 2. pagi. 945. et sic penitentia in nro textu pot minui.

Restat m.o ingrediendum. Utrum post quam iste delinquens fuerit punitus ista penitentia in foro conscientie, possit iterum puniri in foro exteriori, et dicendum est qd possit puniri, neque excusatur per d. penitentia cuius ratio est, qa diversus est finis fori penitentialis, et fori contentiosi, nam penitentia imponit ad placandum Deum, et ei satisfaciendum, alia vero pena imponit ad satisfactionem 6

Reip.

Reip. Et ideo imposita una n̄ tollit aliā, ut dicit
gl'a fi. Sic Dūs asserit qd ultra penitentiā delin-
quens debet puniri pena l. Cornel. d. fals. Et ita
tenet Abb. sic d. n°. 2. Et gl'a in c. de iis de
accusat. Et Ant. de Butrio in c. tue de procur.
qd e' verius. Et si penit.a sit publica, ut tenet
Areting in c. de iis de accusat. Et Ant. de Bur-
gos hic n° 6. Et Cobb. lib. 2. var. c. 10. n° 3. q. m. Cov-
cius dicit com. 3. q. ux facere tas in c. ali-
ud 1. q. 1. ubi probatur qd publice penitentes vi-
dent exempti a iurisdict. Judicis Secularis, Et
sic qd iterum n̄ possit puniri, ut servat in praxi
in hereticis reconciliatis p publicā penitentiam:

7. Pro solut. est distinguendum, qd aut lo-
quimur in penit.a temporali, que statim transit,
aut in penit.a perpetua: in 1° casu vera e' cc. com.
qd penitens poterit iterum puniri. in 2° vero
casu hoc est in perpetua penit.a non pot iterū pu-
niri p iudices. Et sic debet intelligi c. aliud, et
tenet Ant. de Burgos hic n. 7. q alios allegat.

8. Ex qua resolut. infertur adversus doctri-
nā Bart. in consilio 167. incipiente quidam minis-
ter, ubi dicit qd Blasphemus si fuerit confesus
blasphemiā, cum sit redactus ad amicitiam Dei,
q pars principalis est, non debet puniri pena or-
6. dinaria, sicut n̄ punit ille, q percusserit aliū
si parti satisfaciat, ut in l. 22. ff. c. 7. cuius
sententiam secutus e' Ancarranus, Et Anania
in c. 2. de maleficiis, seqt Decius cons. 137. Et Fe-
rrara in cautela 25. qd esset notabile ad evadē-
dā penam impositam p legem Regni in tt° de
los blasphemos lib. 5. recop. Sed tn̄ contrariū e' verum
ex rat. predictis etc. imo qd hic blasphemus n̄ evadit

pena ordinaria ita tenet Cobb. ubi s. n. 3.

2.º infert, quod non obstante pena nostri textus, si quidem loquitur in foro conscientiae non excusabit clericus impositum iri in foro contentioso, et cum talis pena non sit imposita iure canonico, recurrendum est ad Jus regni, ut in c. admirabili de probat. et tenet Palacios Rub. in repetit. rub. de donat. int. §. 1.º n. 39. sequitur Bernardus Diaz a Lugo in sua praxi criminali c. 60. et 60 maledicii, et ita in isto casu blasphemus clericus potest puniri pena huius regni, si deficit alia.

Restat tamen adhuc ingrediendum, si aliquis fuerit punitus in foro Canonico contentioso in criminibus mixti fori ut in blasphemia, sacrilegio, et divinatione utrum excuset, ita ut non puniatur per iudicem secularem in quo est dicendum, quod non excusat ut in c. felicis. §. hoc de penis in 6. ubi notant dd. et Baldus in l. placet C. de sacros. eccles. et hanc comm. opinionem affirmat Alciatus in c. 1. de off. ordin. cuius ratio est, quia diversa est ratio Juris civ. et Juris Canonici quia ius Canonicum de aequitate cedit in penis, Jus autem civile de rigore. Sed predictum debet limitari et intelligi, nisi in foro Canonico esset quis sufficienter punitus, nam tunc non debet iterum puniri, et ita est intelligendus textus in c. de his de accusat. et textus in c. divina clementina de penit. d.4. Et ita tenent communiter dd. et concludit Cobb. ubi s. n. 6. et exemplum potest poni in blasphemo, qui si per iudicem Ecclesiasticum fuerit condemnatus pena carceris 30. dierum, non poterit iterum puniri. quae finit Sectio

ad laudem omnipotentis Dei Patris, et Filij
et Spiritus Sancti, et B. V. M.ae
absque originali peccato receptae,
et B. Andreae, et omnium
animarum in purgatorio
existentium.

Ad Eximin...

Ad tex.^m in c. cū dilecti 3. h. tt.^o

Quando res emit^r minus dimidia iusti ptij in electi. rei couenti est venditz rescindere, vel iustum ptium suplere. cc.

2. 3.^a q.^m cc. m^i et rat.^e dubitandi oppono sic: Jure Canonico nullo m.^o valet venditio, in qua interuenit deceptio, etz si sit intra dimidiam Justi ptij g.^o dispositio xxi. tt. nulla est, in eo qd sm dicit qd si deceptio fuerit vltra dimidiam, reuocat^r cōtus, n̄ tn̄ si fuerit intra dimidiā. p̄bat^r asumptum qd de Ju.^e Canonico n̄ sit licita deceptio intra dimidtam pmittendo, qd omne ptium iustum aut e^t legitimum, aut nale, ut dicit Philosophus 5. Ethicorum c. 7. ut diximus in c. 1. s.^a h. tt.^o et deceptio n̄ pōt esse in qua interuenit iustum ptium siue nale, siue legitimum. g.^o n̄ tolerat deceptio intra dimidiam, vt tenet Medina in suo Codice de restitut.^e q.^e 36. et deludit Sotus lib. 6. de iust.^a q.^e 2. art. 3. dum dicit qd in ptio legitimo n̄ pmittit excesus in obulo; si aut loquamur in emptionibus et venditionibus, in qq potest occurrere ptium iustum nale, etz in ijs non e^t licita deceptio Ju.^e Canon. intra dimidiam Justi ptij, quod p̄bat^r ex eo qd huiusmi ptium naturale habet latitudinem intra q.^m res potest vendi atenta qualitate tpis et loci, scienti valorem ipsius rei, cum n̄ cōsistat in indiuisibili, n̄ .n. potest res ita valere decem q iusto ptio n̄ possit valere nouem vel vndecim, et m qd coiter solet vendi; cuius cc.^a rao e^t, q.^a cum istud ptium resultet ex coi hoium estimat.^e n̄ pōt punctualit poni in vno ptio, sed in quodam arbitram.^to hoium, qd habet latitudinem,

ptiū aut legitimum aut nale.

Ut tradit Medina ubi s.a q. 3. Cobb. 2. var. c. 17. n.o 228. et in c. 23. n. 80. quo sic p.missio aut venditio fuit facta p.tio intra illam latitudinem, 2.m qd coiter venerit, et tunc nulla est deceptio, neque venditio pot rescindi lege Divina, neque humana 2.m supra dictos dd. si aut p.tium excedat illã Latitudinem, p.tium e' iniustum, etz intra dimidiam Iusti p.tij, ut tenent p.d. dd. si g.o e' iniustum lege Dei non valet talis venditio 2.m Apostol. 1.a ad Thesalonicenses c. 4. neque sup. egrediat, neque circumveniat, et qd talis venditio non sit licita tradit S. Tho. 2.a 2.ae q.e 77. art.o 1. et Sotus lib. 6. de Iust.a q.e 3. art.o 1. declarando qd si excessus ille sit exiguus, erit peccatum veniale, si aut fuerit notabilis, erit mortale, et ita scludit Nabar. in repetit.e c. novit de Judic. notabili 6. n.o 56. q. hanc dicit coem, et Cobb. 2. var. c. 4. n. 11. Pinel. in relect. l. 2. C. de rescind. in 1.a p.e c. 1. n. 35. et Nabarr. in m. 9fessor. c. 23. n. 380.

Quod usque adeo verum est, qd si qs excesserit Latitudinem illam iusti p.tij, tenet ad restitz sub pena peccati mortalis, etz si excessus sit intra dimidiam iusti p.tij, et ita tenet S. Tho. 2.a 2.ae q.e 78. art.o 1. in responso ad 1.m arg.m et Scotus in 4. d.e 15. q.e 2. et tandem hec est cois sn.a 2.m Nabar. in c. novit de Judicijs in 6. notabili n.o 70. et tenet Cobb. ubi s.a imo qd plus est, hec cois opinio locum habet n. tm quandoqs sciens a p.rio 9.xit excedendo illam latitudinem Justi p.tij, sd etz si a p.rio bona fide 9.xerit credens se 9.xere iusto p.tio, nam si ex post facto scit se excessisse illam latitudinem tenet ad restitutz illius excessus etz si intra dimidiam sub pena peccati- 4.

mortalis

mortalis, si excessus notabilis sit, quia nemini peccat qui a principio rem alienam scienter invadit, quam ex postfacto scienter retinet, ut probat tex. in c. saepe de restitut. spol. Et ita tenuit Scotus ubi supra quem sequitur Conradus in suo tract. de contrib. c. 5. q. 57. Et esse com. opinionem afirmat Navarr. in notab. 6. s. n. 66. Et Cobb. 2. var. c. 14. n. 1. vers. quaeritur, si igitur l. Dei ita statutum est quod idem tenendum est l. Canonica, quia nos lege Dei nimium non l. seculi ut inquit tex. in c. filii nos. 7. q. 1. de testis. quia et tex. in l. 2. C. de rescind. et aliis ll. seculi admittant deceptum intra dimidiam hoc non potest facere lex Canonica, et quod de iure Canonico ista deceptio non sit admittenda tenuit Abb. in c. cum causa n. 4. de testib. et Anania in c. in civitate de usur. n. 8. dicens, quod si nostra non sum procedit de iure poli, sed etiam in foro contentioso canonico, ita afirmat Navarr. in d. c. nouit in notab. 6. n. 9. vers. nec dessunt auctores, et idem in m. c. 23. n. 80. et tri apte in nostro tex. quam sumus probat, quia cum repellat Papa deceptum ultra dimidiam justi pretii, manifeste approbat, vel defendit deceptum intra dimidiam, quia maxime cl. probat tex. in c. cum causa j. 5. tit. ex quo videt quod nec tex. et iuxta idem probantia non possunt procedere.

4. Pro intellectu huius difficultatis praemittendum est, quod quaelibet Respublica semper habet pro oculis permittere minora mala, ut maiora evitentur, et hoc auctoritate philosophi 9. ethicorum c. 3. dicentis quod minimum malum speciem habet boni respectu maioris mali. Et ita probat de iure Canonico extra in c. duo mala 13. dist.

Et in c. si qd verius de 33. q. 2. iuncta gl.a xibo adulte-
rium, Et hinc est qd in rep. pmittunt lupanaria.
Ut maiora crimina euitentur, Ut tradit Augusti-
nus lib. 2. de ordinat. Et S. Tho. 2.a 2.ae q. 10. art.
11. quem refert Cobb. in 4.o in 1.a p. c. 4. n. 9. et
hac ee. est tex. in c. inquisitioni de sn.a excomun. Ut
tradit Cobb. in 4.o 2.a p. c. 7. §. 2. n. 9. et idem in re-
g.a peccatum de reg. iur. in 6. 1.a p. n. 3. vs. preterea, et
ita dicendum in nro tex. fi. n. ff. quacumque decept.
intra dimidiam daret actio in foro contentioso multe
essent lites, et discordie, qd esset reip. perniciosum, et 6
ideo ad euitanda hec grauiora mala lex exterior
denegauit act. ad petendum decept. intra dimidi-
am remittendo ad forum Dei, sicut in ingratis, con-
tat. n. qd ingratus peccat mortalit., si hoc faciat
ex contemptu beneficij recepti 2.m D. Tho. 2.a 2.ae q. 107.
art. 3. et tn. contra ingratum n. conceduntur act. in rep. rao
e. q.a ex hoc sequerent multe lites, Ut tradit Cobb. 7
in c. cum in offficijs n. 10. de testam. et sic dicendum
est in nro casu Ut explicat S. Tho. 2.a 2.ae q. 7. art.
1. in responsione ad 1.m arg.m et sequit. Sotus lib. 6.
de iust.a q. 3. art. 1. pag. 551. sequit. Nabar. in
c. nouit de iudicijs n. 56. et Cobb. lib. 2. var. c.
4. n. 11.

Neque obstat qd (siquis oponat) lex Cano-
nica n. debet admittere legem nutritiuam pecca-
ti, et hac rat. n. admittit pscript. cum mala fi-
de a iure ciu. inductam ut in c. fi. de pscript. cuius
contrarium hic uidemus, s. qd admittit decept. cum
peccato intra dimidiam iusti ptij. q. R. est 8
qd lex ciu. in pscript. approbatiue procedebat, at vero
in nro casu nec lex ciu. nec Canonica procedunt ap-
batiue, sed pmissiue, n. concedendo actiones, nec

puniend

puniendo huiusmodi deceptionem ut respondit D. Thom. ubi supra. Pro qua solutione facit, quia id quod permittimus non semper approbamus l. x cum in c. Sacratis l. 3. q. 1. nec sequitur in bona consequentia: lex non punit hoc, ergo est licitum, ut probat in l. at si quis § divus autem Marcus de religiosis et sumptibus funerum quem ad hoc dixit notabilem Baldus in l. 3. C. de ss. eccles. et Cobb. in 4. n. 9. i. p. c. 4. et ita est intelligendam communiter concludit Sotus lib. 6. de iust. q. 3. art. 3. pag. 553.

6. Ex quibus habemus rationem decidendi ad nostrum textum et ad textum in c. cum causa § h. tit. et ad l. 2. C. de rescind. et ad l. si voluntate C. eod. tit. et ad l. 1. § si maior factus alienationem ratam habuerit et ad l. Regiam 6. tit. 5. p. 5. et ad l. 1. tit. 11. lib. 5 recop. et ad l. 5. tit. 10. lib. 3 fori legum.

7. Quibus sic praemissis contra praedictam resolutionem communem oppono, imo quod noster textus cum aliis iuribus concordantibus procedat approbative, non permissive, quod ex eo probatur, quia deceptio illa citra dimidiam lege naturali est licita ut probat textus in l. in causae in 2. § idem Pomponius de minor. ubi: naturaliter licet et in l. item si pretio § fin. D. locati. si ergo lege naturali licita est talis deceptio, ergo non iniusta, sed iusta. quia quod lege naturali licet, iustum est, ut probat in c. ius naturale § fin. 1. d. et in c. fin. § cum ergo 9. d. quod etiam probat, quia ius naturale censetur ius divinum, cum Deus sit auctor ipsius ut in c. 1. 1. d. et ita concludit Sotus lib. 6. de iust. q. 1. art. 2. ad fin. quod non procedit. L. in causae in 2. § idem Pomponius D. de minor.

8. His tamen non obstantibus contraria vera est, et contrarium falsum, quia deceptio illa citra dimidiam non licita est de iure Dei prout probavimus supra nec de lege naturae, quod probatur, quia cum iustitiam commutativam

in venditionib9 servanda e' equalitas p̄tij ad rem
et rei ad p̄tium, ut declarat Philosophus 5. Ethi-
corum c. 1. et ita huiusm. deceptio citra dimidi-
am est contra illam equalitatem iustitie commutative et
sic reprobata de iure natur., Unde Castro lib. 1. de
potestate leg. penalis c. 5. fol. 33. dicit, quod LL.
JCt. contrarium probantes errraverunt :

Pro solut. huius difficultatis est distinguen- 1.
dum, quia aut ista deceptio citra dimidiam iusti
p̄tij contingit in venditionib. et emptionib. ex pro-
posito et cum mala fide contrahentis, et tunc illa de-
ceptio illicita est, et sic procedat nostra com. concl.
aut contingit huiusm. deceptio non ex proposito, sed
bona fide credentes contrahentes vendere, vel emere
iusto p̄tio, et tunc talis deceptio naturalis sit et
iusta, et sic procedant LL. Jurisconsultorum, et
ita colligitur ex traditis per Hostiens. in sua sum-
ma isto tit.o §. qualiter rescindatur n.o 7. vers. sed si
deceptio, Calderinus in c. in civitate de usur. et
Decius in c. 1. n.o 18. de constitut. Fortunius Garcia in tractatu
de ultimo fine illat. 17. n.o 197. tenuit Benda-
lucius in tractatu de mercatura in 2.a p. n.o 6. :

Iste tamen intellectus non pot. defendi, quia seque- 10
retur ex hoc, quod si quis a principio bona fide contraxit non
teneretur ad restitutionem excessus iusti p̄tij postquam
ad eius notitiam pervenerit, nam si iam fuit
iuste quesitum ex naturali l. videtur quod non tenetur ad
restitutionem, quod tamen falsum est, et contra omnes dd.
superius citatos, nam in rei veritate hic tenetur
ad restitutionem, et hac ratione dictam sententiam reproba-
vit Nabarr. in c. qualitas n.o 42. de penit. d. 5. c.
quem sequitur Pinelus in l. 2. C. de rescind. in 1.a p.
c. 3. n. 37. Quare melius est dicendum leges

Lessius lib. 2. c. 21. dub. 4.
idem Lorquerius(?) ...
de contr.

illas

illas leges inteligendas esse q. illa deceptio contingerit intra latitudinem iusti pretij, in qua res comuniter vendi solet, tunc n. naliter possunt contrahentes se decipere, secus aut si illa deceptio contingat extra latitudinem iusti pretij, nam tunc non est licita, et ita procedat cois opinio ut tenet Covarr. in tit. de contractib. q. 36. ex Cobb. 2. var. c. 10. n. 2.

11. Sed istam responsionem impugnat Dominicus de Soto lib. 6. de iust. q. 2. art. 3. pagi. 647. ex eo q. non pot dici deceptio intra illam latitudinem, cum de pretium intra eam sit iustum, pot tn intellectus iste substineri, qa cum illa deceptio iusta sit et nalis secundum philosophum. credendum est de hac Jcm. intelexisse; Neque obstat rao magistri de Soto, non sit deceptio iusta, uere tn est deceptio secundum estimatione contrahentium, et ita tenet Nabarr. in cap. qualitas n. 45. de penit. d. 5.

12. Neque placet qd in hoc proposito dixit Cobb. ubi sup. qd contrahentes uident sibi donare illum excessum citra dimidiam iusti, ut possit substineri comertium hominum, et cum hoc sit ex nali consensu, ideo Jc. dixit, qd naliter licet se adinvicem decipere, hoc tn non ux posse substineri, q. si nali consensu censeretur donatum, non teneretur altera pars ad restitutionem cuius contrariam opinio cois habet. procedere aut posset senia Cobb. si ille excessus esset exiguus ut tenet Castro d. lege prim. ubi sup. in lit. B. Dominicus de Soto possuit alium intelectum s. qd verbum illud nalit in l. positum referatur ad ingenium hois cupidi, ac si diceret, qd id licet secundum nalem sensualitatem

hominis, et ita tenet Medina in suo C. de restit. q. 32. v. neque obstat:

Haec interpositio non videtur bona, nam sequeretur lad. rat. quod naturalit. licet fornicare, quod nullus auderet dicere, istam expositionem amplectitur Navarrus in c. qualitas n. 44. et sequitur Pinelus in l. 2. C. de rescind. in 2a p. c. 1. n. 37. verbo alias interpretationem. Non tamen omittendum est quod aliquid dd. voluerunt intelligere verba Jc. in loco quod dicit naturalit. i. ex natura contractus, sed iste intellectus falsus est, nam illa dicuntur esse de natura contractus, quae l. conceduntur contractui, etiam si a partibus fuerit omissum, ut est edictio in contractu emptionis, et societate damni, et lucri communio, ut tradit glossa in l. pacta conventa de contr. empt. et per Oroscius in l. iurisg. §. adeo n. 2. de pact. sequeretur quod quod lex concederet hominis decept. citra dimidiam, etiam si a partibus esset omissum, quod non est verum.

Quare ult. verba Jc. exponunt quod naliter i. de iurg. et est idem quod dicere quod illa permissio legis positiva in decept. citra dimidiam fuit inventa de iureg. propter substinendum comertium hominum, et adequitanda maiora mala et hoc de iureg. et hoc non perceptive, sed permissive, quod probatur lex lo, quod iusg. appellat ius nale ut in l. ius amplius §. §. is natura debet, de reg. Jur. et hinc dr quod nalit licitum est se ad invicem decipere, ut dicit glossa in l. in cauz in 2a §. idem Pomponius verbo nalit de minor. quam sententiam defendit Pinellus ubis. n. 39. et iste est verus intellectus ad nostrum tamen. pot etiam teneri intellectus Conradi ubis. s. quod Jc. loquitur quando deceptio contingit intra

latitudi-

is nata. debet, quem
iu. q. dare oportet =

latitudinem iustitiae: ~ : ~ : ~

15. Restat modo respondere ad illud quod diximus peccatum esse retinere excessum citra dimidiam iusti pretii cum mala fide, sicut praescribere rem cum mala fide, quia utroque casu vertitur peccatum mortale. Et quaerendo quae sit causa, quare in praescriptione reprobat hoc lex Canonica, non autem in deceptione citra dimidiam in venditione: in quo est dicendum quod ideo est, quia est diversa ratio, et diversus finis legis, scilicet quod in praescriptione lex intendit adiudicare dominium praescribenti, quod modo adiudicatur non intendit facere cum peccato mortali; in nostro tamen casu secus est, quia lex non intendit adiudicare dominium excessus citra dimidiam vendenti, sed potius relinquit foro conscientiae, et ideo non reprobat, sicut in praescriptione: ~ Si autem quaeras

16. quare lex post perfectam praescriptionem cum bona fide adiudicat dominium praescribenti, taliter quod si postea superveniat mala fides, non tenetur restituere etiam in foro conscientiae, et quare post perfectum contractum cum bona fide non adiudicat illum excessum citra dimidiam vendenti ita ut amplius non teneatur. Dicendum est quod in praescriptione ratio est ne dominia rerum sint in incerto, et in odium negligentium ut in l. 1. ff. de usucap. quae ratio non militat in contractibus ut clare demonstrat Sotus lib. 6. de iustitia q. 3. art. 1. pag. 552: ~ : ~

17. Secundo opponitur contra tertiam conclusionem Abbatem hic n. 4. Ubi n. quod ista sententia Archidiaconi deberet confirmari argumento l. miles §. decem de re iud. ubi probatur quod contra dominum servi qui damnum intulit, possumus agere, et petere

Solemnitas extrinseca, non praesumitur, nisi probatur.

petere restitut. damni, et sic pot. dnus simpliciter condemnari, et habuerit in potestate resarcire damnum, vel dare servum pro noxa. ita quod erat dicendum in proposito, quod etsi simpliciter petatur restitutio, deberet valere libellus et sententia. 2

Pro solutione est dicendum, quod contrarium procederet si esset vera opinio illorum qui tenebant quod solum erat in obligatione rem restitui, et quod supplere pretium non erat in obligatione sed in facultate, sed contrarium est verum, imo quod utrumque est in obligatione ut colligitur ex textu nostro, et ex l. 2. C. de rescind. Ut tenet Abb. hic n° 9. et communiter dd. declarando quod in alternativa utrumque est in obligatione. et hinc est quod non potuit alterum ex alternativis precise peti, nec pot. ad alterum fieri condemnatio, cuius ratio est, quia esset plus petere causa ut in c. unico de plus petitionibus, at vero in l. miles resarcire damnum solum est in obligatione traditio vero servi pro noxa est in facultate, et ideo potuit alterum precise peti. quam opinionem tenet Jo. Andreas hic. Immola, et Cardin. et ceteri scribentes. Ex quo infert quod re vendita pro exempto etc. pot. agi, ut suppleat iustum pretium in deceptione ultra dimidiam quia non esset suppletio pretii esset in facultate, et non in obligatione. remoto vero remanet aliud ut in l. plerumque de iur. dot. l. si sthicum ff. de verb. oblig.

3° Oppono contra, imo quod adhuc sententia Archidiaconi deberet valere, dum decrevit contractum nullum et rem esse restituendam, quod probat. quia forma defectus in alienatione rerum ecclesie facit contractum nullum, ut in c. sine except. 12. q. 2. et in c. nulli eod. de rebus eccl. alien. vel non. sed hic non fuit

servata

servata fra. q. contractus fuit nullus et sententia debuit confirmari, contrarium fecit R. Pontifex, quod quomodo dicendum:~

20. Pro solutione 2am Ant. de Butr. et communiter dd. est dicendum, quod ideo fuit revocata sententia, quia non fuit probatum formam non fuisse servatam. Ultimo quia principaliter non fuit actum ad invalidationem contractus ex predicta causa, sed solum ad rescisionem ex eo quod Canonici fuerunt decepti ultra dimidiam:~

21. Sed istae duae solutiones communes non placent. Ant.o de Butr. hic n. 4. ex eo quod 1a declaratio non procedit, quia satis probatum est formam non fuisse servatam, quando pars adversa non probabat formam fuisse servatam arg. eius quod tradit Bar. in l. si fortes ff. de castr. pecul. item ex alia ratione, quia solemnitas extrinsica, qualis est ista quod forma servetur in alienatione non praesumitur, nisi probetur l. sciendum ff. de verb. obli. l. quicumque § 1. de public. in rem, et notat in procemio ff. § tertio. Nec similiter 2a solutio placet, nec potest defendi in eo quod dd. dicunt, quod principaliter non agebat ad anullationem contractus, quia obstat contrarium ex eo quod per Canonicos fuit oppositum quod alienatio illa sine consensu capituli fuit facta, ex quo necessarium fatendum est 2am Ant. de Butr. hic n. 3. quod ex praedicto statum ostensum fuit instrumentum sigillo Canonicorum signatum, per quod probatur formam fuisse servatam in venditione. Et ideo Canonici negabant consensum Capituli intervenisse, quod cum non potuissent probare, solum deceptionem ultra dimidiam, non est mirum si exceptio defectus formae non obstitit, et sic quod contractus ex hoc non est nullus, et dicit Ant. de Butr.

solemnitas extrinsica, non praesumitur, nisi probetur.

ubi s. qd in isto capitulo est narius illud supledu
ut oppositio n. habeat locum arg.o tex in c. 3. de probation.
et qd ideo Su. Pontiff. in fine capituli reservasse illas
exceptiones defectus consensus :~ :~ :~

Sed his non obstantibus tenenda est cois solutio 22
Nego hic intelectus modernorum est tenendus, qa
est diuinatorius, et ideo reyciendus ut in auth. de testi.
§. i. in fi. et qa p instrumto psumit qdo illud est
authenticum, secus aut si ingessit ut in c. i. et 2. et
in c. cum dilectus de fide instrum. qa ad hoc qd solu-
tio Ant. de Burg. pcederet, deberet inteligi qd
fuit productum instrumtum authenticum, quod
maiorem diuinat. ptineret, Unde August. hic n.o
3. et 4. reprobat istum intelectum hi et aliis ra-
tionibus, nec similit obstat rao illa, qd fuit pe-
titum p canonicos, qa et narratum fuit in querel-
la, quod uenditio fuit facta ignorante capitu- 25
lo, non tn pstat, qd hoc remedium fuit prialit
intentatum, sed solum remedium enormis lesionis
qd ex pcessu patet, et ex pbatr nam quando duo
remedia apponut et pponut, que simul in tenta-
ri nequeunt, vel sup utroq pcedi non potest,
qa pcursus utriusq repugnat ex pcessu postea
facto colligit quod fuerit intentio pponentis ut
p Bar. in l. naliter §. nihil coe ff. de acq. poss.

Vel pot aliter responderi qd quamuis de defectu 23
forme narratum fuerit, n tn ex conclusione libe-
lli fuit petitum, que co. libelli semp debet attedi
quia ex illa mens libelantis colligit et interptat
ut p Bart. in l. aurelius in §. stico de liber. leg.

4.o Et finaliter oppono qa tm, ut n. qd 24
ad hunc sentia Arcidiaconi esset pfirmada, na
ex ista enormi lesione pstat euident qd ista-

August. Veroi 9.

Venditio

uenditio n fuit facta in casu licito, qd narro requirit
sicut observatio form ita ut ex hoc nulla sit aliena-
tio ut in c. sine fess. q. 2. cap. 12. et in c. 2. de reb.
n alien. lib. 6. b dum dicit forma et casibus de
2 iure premissis. et c. que in eccl. de constitut. et ita
tenent coiter scribentes in c. nulli q. de reb. eccle
n alien. ut dicit Ant. de Burg. h. n. 4. et Au-
gustinus Beroi n. 3. pro quo facit vulgata lex
n dubium C. de ll. ubi factum contra legem n valet
et expresse in ea n caveatur qd n valeat et est
tex in clem. 1. de reb. ecle alien. et in c. si quis
presbiterorum eod. tit. cum q. constiterit Archidia.
casum licitum n fuisse servatum per predicta, merito
ergo protulit seniam dicendo contractum nullum
ex ista cpomissione casus liciti, cuius contrarium
dicit tex. qui n procedit:

25. Pro solut. possumus dicere id qd dicit glossa
singularis in summa 12 q. 2. que voluit prinitus
item, qd si in alienat. rerum eccle [illegible] forma
requisita esset servata, et casus licitus n interveniat,
adhuc alienatio tenet, et contractus n est nullus ip-
so iure pro quo facit simi. glosa fi. in c. que in eccl.
de constitut. et et omnes scribentes reprobent pre-
dictas glossas ut dicit Abb. hic, et retuli supe-
3. rius, possumus tn saluare pred. glosas, et ista res-
pondere ad oposita facta sequendo dictum. s. qd casus li-
citus pot intervenire in alienat. rerum ecle dupli-
citer, existenter, et apparenter. quo premisso est
ponenda cc: qd satis est qd casus licitus apparen-
ter interveniat ad hoc ut contractus valeat, i. quod
contrahentes existiment contractum factum in utilitatem
ecle, et in veritate n existat, et in isto casu locum
h predicte gle, et ita tenet Joa. de immola in cap.

045

cum in Apostolica col. 4. de his que fiunt a p̄lato sine consensu cap. et idem Ant. de Butrio, et Jo. Andr. inc. Rainaldus de testis. Unde pro solutione debemus dicere, quod hic intervenit sua et credebat utiliter esse contractum per canonicos, et quod contraria procedat quando forma servata non apparebat de utilitate ecclesie apparenter saltem ita tenet Ant. de Burghi n. 5. Augustinus autem Berous parvi pendit istam solutionem tenendo quod semper debet constare de casu licito existente; Unde ipse reddit aliam solutionem asserendo quod possunt stare hec duo simul quod existenter fuerit alienatio facta in casu licito et permisso, et quod ecclesia fuerit enormiter lesa, nam lesio ecclesie non facit cessare casum licitum, casus autem liciti sunt quattuor principaliter: necessitas, utilitas, incommoditas, et pietas ut per Abbatem inc. nulli de rebus ecclesie. ponamus igitur quod propter necessitatem res ecclesie fuerit alienata pro minori pretio quam sit dimidium iusti pretij, non ne dicetur quod facta fuit alienatio in casu licito? certe sic: et tamen lesio enormis intervenit, que non arguit alienationem fuisse factam in casu licito sed ut l' demente ete inc. ad nram de rebus eccle alien. vel non, et inc. 1. de in integ. rest. et hoc est verissimum communiter August. Beroi. 5. n. 3. in fi.

Ad tex. in inc. pervenit 4. hoc tt.

Premissa sua divisione summaria est talis est: concurrentibus tribus, de quibus in textu, res donata propter nuptias alienari potest per maritum.

Contra quem communiter rationem dubitandi oppono: imo quod concurrentibus istis tribus res donata propter nuptias, non possit alienari, quod probatur seq.tibus

fundamentis.

fundamentis 1° quia non ponit emptrici quod uxor consenserit alienationi ex textu siue a me siue ab alio, quae est auth. sa C. ad S. C. Velei. vbi probat quod non sufficit consensus uxoris in alienatione rei donatae propter nuptias, nisi atque 1. consensus habeat spatium duorum annorum, et 2. consensus interveniat ita probat in auth. vt immobilia ante nuptialia donat. § si quis igitur coll. 5. sed in casu nostri textus ista mulier 2. non consensit. ergo non valet talis alienatio et venditio, et ita vr probari in l. 7. tit. u. p. 4.

2°. non procedit quia; ex eo quod ista emptrix possederit domum spatio 30. an. constante matrimonio. quia tunc non currit praescriptio vxori siue sit praescriptio 30. vel 40. an. ut probat in l. in rebus § omnis aut. C. de iur. dot. cuius ratio est, quia impedito agere non currit praescriptio vel aliquod tempus, vt in l. 1. § fi. C. de annat. except. et in l. cum notissimi § illud C. de praescript. 30. vel 40 an. et in auth. sa nisi tricennale C. de bonis mat. ubi P[...] 42. quia in casu nostri textus non potuit currere praescriptio 30. an. quia constabat matrimonium;

3°. non obstat illa ratio, quod pretium fuit conversum in vtilitatem vtriusque viri, et uxoris, quia saltim pro ea parte qua fuit conversum in vtilitatem mariti non debet nocere vxori vt deducit ex auth. sa si qua mulier C. ad S. C. Velei. et sic vr quod iuste ista mulier potuit venire contra venditionem et sic quod 1. non procedat. neque obstat si quis dicat quod licet sigilatim quaelibet de istis rationibus rationibus non sufficiant de per se, tamen coniunctae bene sufficiunt, quia hoc est contra iuris principium, quo cauetur quod ex pluribus imperfectis regulariter non resultat vnum perfectum vt probatur in c. quorundam 23. d.

et vdeῼ pdd. et ita tenet Abb. hic n. 4. et sic vx qd ei non pcedat :~

Pro intellectu huius tis e uidendum qd sit donatio ppt nuptias, vt inde resultet vera solutio ad opposita. in quo e dicendum, qd donatio ppt nuptias e quedam donatio, que fit a marito vl alio pro eo vxori ppt matrimonium in recompesatz dotis et in eius securitatem, ita qd sicut pro sustentandis oneribus matrimonialibus dos datur ab vxore viro, ad eius similitudinem donatio ppter nuptias vxori fit a viro, vt colligit ex txu in l. cu multis C. de donat. ante nupt. et in auth. dos data C. isto ti. de donat. et in §. est et aliud inst. de donat. et in l. ia ti. ii. p. 4. et ita tradit Rubeus in repetit. rubrice de donat. inter vir. §. 12. n. i. et §. 17. n. 16. et in §. 24 n. i. tradit Cobb. in 4a 2a p. c. 3. §. 7. n. 12. et Ant. Gom. in l. 51 Tauri n. 9. ex qua resolut. infertur qd quemadmodu res data ab uxore censetur dos mariti, et soluto matrim. reddit ad heredes vxoris, ita donatio ppt nuptias facta a viro censet dotalicium vxoris, et soluto matrim. debet reddire ad herede maritis, vt in oibus servetur equalitas ex txu in auth. equalitas C. de pact. conuentis, et in l. si liberis C. de don. ante nupt. et c. fi. §. fi. de donat. int. et ita tradit Abbas hic n. 9. et hanc cem tenuit gta hic et Baldus in l. 2. C. de bonis que lib. et Decius in auth. preterea C. qq vir et vxor. et in l. 7. et 23. ti. ii. p. 4. et ita concludit Gomezius in l. 51. Tau. n. 10. ~ 8.

Sed dubitatio est, cum maritus gaudeat bonis donatis ppt nuptias stante matrim. sicut antea gaudibat, et soluto matrimonio res donate

redeat

redeant ad virum, vel eius heredes, quod proderit haec donatio uxori, nam si dicas, quod ad hoc ut illa bona sint obligata pro dote, ex eo quod non essent obligata ratione donationis ad hoc omnia viri sunt obligata pro dote ut in l. 1ª §. et ut plenius C. de rei uxor. act. et in §. fuerat inst. de act. et in c. ex literis de pignor. ergo de nihilo deservit talis donatio:

7. Sed his non obstantibus est dicendum quod huiusmodi donationis plures sunt effectus in favorem uxoris. 1. est quod et bona mariti sint obligata pro dote, fortius sunt obligata bona data in donationem propter nuptias, ut concludit Corras. in l. filium quem habentem n.º 129. C. familiae ercisc. Palac. Rub. in repetit. rub. de don. inter §. 17. n. 16. et sequentibus. 2. et ista fortior obligatio operatur, ut et mulier possit per unum et simplicem consensum renunciare hypothecae bonorum mariti contra l. et in l. iubemus C. ad Velei. hoc tamen non sufficit in bonis donationis propter nuptias, nisi post biennium interveniat secundus consensus ex textu in auth. sive a me sive ab alio C. ad Velei. glossa et communis in auth. dos data C. de donat. ante nupt. Abbas hic n.º 9. et hanc dixit communem opinionem Ant. Gom. in d. l. 51. Tau. n.º 10. in versiculo si convenio, et sic est intelligendus textus in l. 7. tit.º 11. partida 4:

8. 3. intellectus est, si maritus fecit pactum de lucranda dote, quod et in donatione propter nuptias non fuerit appositum simile pactum, de iure censetur appositum, ut probat in l. cum multae C. de don. ante nupt. et in auth. dos data C. eod. tit.º et probatur in auth.ª equalitas C. de pact. conventis. Et ita concludit Angel. in §. est et aliud instit. de donat. et hanc dixit communem Gomez ubi supra n. 11.

543

vº et resolutive, quod concordat l. 2. tt.º 11. p.ª 4. ~ :

Ex quo remanet declarata natura donationis propter nuptias, in qua praeterea est advertendum quod hec donatio non est hodie in usu, ut tenet glossa in auth.ª Equalitas C. de pact. convent. et Paulus de Castro in l. mulier § cum proponeret D. ad S. C. Trebel. et Ant. Gom. ubi supra qui dicit, quod hodie sufficit, quod maritus obliget bona sua, et personam pro dote expresse. unde vi quod nostri textus de nihilo servirent. ~ : ~ : ~

Secundario vero est verum quia loco donationis propter nuptias hodie successit donatio arrarum, que fit a marito uxori ut in l. 1. tt.º 11. p.ª 4. ibi: las arras en españa son lo que el Derecho llamava donacion propter nuptias. et ita tenet Montalvo in tt.º 2.º de las arras lib. 3. fori legum, Rodericus Suarez in repetit.e l. 1. tt.º 2. lib. 3. fori vº alias arras fol. 23. et ita tenet Palac. Rub. in repetit.e rubrice de donat. inter vir. § 12. n.º 1. et in § 24. n.º 1. Greg. Lop. in l. 1.ª tt.º 11. p.ª 4. Unde videtur quod statuta de iure communi in illa donat.e propter nupt. censent statuta in donat.e arrarum ~ : ~ : ~ :

Secundario vero est contra imo quod donatio illa propter nuptias et donatio arrarum sint diversa, ac separata tenent alij dd. quod ex eo constat, quia donata propter nuptias non efficiunt uxoris, et soluto matrimonio debent redire ad maritum, vel ad eius heredes, at vero data nomine arrarum efficiunt uxoris, et illa de ijs potest disponere, et soluto matrimonio redeunt ad heredes eius xª. textum in l. 1.ª tt.º 2. de las arras lib. 3. fori legum et in l. 51. Tau. et ita tenet Covarr. in 4.º 2.ª p.e c. 3. § 7. n.º 12. et Ant. Go. in d. l. 51. n.º 11. et 12. vers. sed certe in hispania: ~

Breviter tamen ista discordia potest conciliari =

faciendo

faciendo dictz, qa aut loqmur iu. partitarz, et tuc dicendu Bc, qd non sit diferentia in donat. pptei nuptias, et arrarz, quia quemadmodum soluto matrim. iu. coi. donatio ppt nuptias debet redire ad maritu, vl heredes eius, ita iu. partitarz donatio arrarz soluto matrim. redit ad maritu Vt in l. 1a et 7. et 23. tt. u. p. 4. et ita pcedat opinio Montalui, et Roderici Juar. et aliorum in locis s. citatis. Si aut loquamur Ju. fori et iu. legu Tauri negari non pot, quin max.a sit diferentia inter donatz pptei nuptias, et arrarz, nam donatio arrarz non redit ad maritu soluto matrim. sd vxor pot de arris disponere Vt in alegata l. 1. tt. delas arras, et in l. 51. Tauri. secus tn est in donat. ppt nuptias et ita pcedat opinio Cobb. et Ant. Gom. s.a et ita sentit Greg. lop. in l. 7. Xbo gesse tt. u. p. 4. et ita est hodie servandu in praxi. Xbo quisiese.

13. Quib9 sic pmissis restat m. respondere ad ratz dubitandi, et invenio qd gla sic ponit duplice intelectu ad nru txm, ex quo sumit duplex solutio ad ratz dubitandi. 1. intelect9 est qd txs nr loquat atentis terminis Juris cois, quando donatio ppt nuptias redibat ad maritu, vl ad heredes eius soluto matrimonio et qa cu in nro casu matrimoniu fuerit solutum p morte militis, vxor eius non poterat petere domu illa ia n ptinente ad ipsam, sd ad maritu, vl ad emptrice habente caa ab illo, et ideo merito emptrix fuit absoluta.

14. Neq obstat siqs oponat contra hanc solutz qd senia, vl decisio txs non fuit fundata in hac rat. sd in alijs trib9 positis in txu, qa bene potuit

Papa, et qlibet alius Judex fundare sentias in iu. non 17
allegato p partes, ut tenet Abbas Antiquus, quem
refert et seqt Abb. hic n. 6.

Sed non obstante pd. defensione hec tamen solu-
tio n. pot de iu. substineri, q. Papa clare hic fu-
davit suas decisiones in allegatis p partes ut p-
bat in txu b: si vera ss. que pmissimus, et ita hunc
intellectum reprobat Abb. hic n. 6. et Joa. immo-
la n. 13. et Barbatia et coiter dd.

Vs intellectus sit, ut nr txs loquatur in casu in-
quo in donat. ppt nuptias intervenit pactum 18
de lucranda donat. ex. auth. equalitas C. de pact.
convent. et in auth. dos data C. de don. ante nupt.
qq concordat l. 23. tit. 11. p. 4. et sic mo. respondet
dificultati, qd hic fuit absoluta emptrix ex eo
q. ex cursu 30. an. cum alijs adminiculis posi-
tis in txu psumit v. consensus uxoris reqsitus post
biennium, et ideo ista mulier fuit exclusa. qui
intellectus corroborat ex reg. iuris qua cavet, quod 19
ex diuturnitate tpris oia psumunt rite facta ut in
l. q in aliena §. si n. adierit ff. de acq. her. et in
l. si filius C. de petit. her. ubi hoc notat Baldus
et ita concludit purpuratus in auth. si qs in aliquo 20
documto. C. de edendo. q. ita in nro casu dicendum e.,
qd ex diuturnitate temporis psumatur v. consensus
reqsitus post biennium ex txu in auth. sive a me C.
ad Velei. et hunc intellectum tenent omnes dd.
antiq. p ut refert Abb. hic n. 7. Immola, et
Barba. q ex hoc notant limitatz ad txm in
auth. sive a me C. ad Velei. dicentes qd sufficit
ad alienatz rei donate ppt nuptias v. consen-
sus expssus vel tacitus presumptus ex diuturnita 21
te temporis prius tam hic:

Sed

17 Sed contra hunc 2.m intellectum insurgit Abb. ex reg.a iuris que dicit, quod eius est velle, cuius est nolle, ut in l. nolle de acq. her. et in l. pater Severinam ff. de cond. et dem. et in l. eius est velle de reg. Jur. ubi Decius, sed sic est quod constante matrimonio mulier non pot. velle, quia non potest nolle vel contradicere, cum sit impedita agere. ergo non est presumendum quod vult, si non appareat, ne plus operet fictio quam veritas contra tex.tum in l. quia certum ff. locati:

18. Preterea, 2.us consensus requisitus post bienniu est introductus ad maiorem maturitatem consilij et pleniorem deliberationem mulieris propter sexus fragilitatem, prout tradunt dd. ind. auth. sive a me. sed hec ratio non habet locum in muliere tacente, de cuius deliberat.e non constat. ergo predictus intellectus et ratio non procedit:

19 Et finaliter non procedit, quia in damnosis tacens non videtur consentire ex l. filius fa. § invitum de procurat. ergo hec uxor tacendo non fuit visa consentire alienationi rei donate propter nuptias, quia sibi damnosum ita Abb. hic n.o 8. et 10:

20. Sed certe hoc arg.m Abb. evitari pot., nam esto quod uxor constante matrim.o non possit agere sine licentia mariti, non tamen sequitur quod non possit velle, imo videmus quod pot. velle tempore contractus et post biennium ut in d. auth. sive a me. si igitur potuit consentire vere alienationi. ergo ex diuturnitate temporis 30. ann. presumit consentire, et presumit maturitas consilij etiam in damnosis, ut concludit Ant. de Burg. hic col. 3.

21. Et licet hic 2.us intellectus ex dictis rationibus videatur ita probari per dd. 2.m Antonium de Burg.

443

col.ª 3. vº qd q.º 5. tn' ex alio fundam.to vz qd hec con.
opinio non potest defendi, q.ª si sufficit cursus 30.
annorum solum n' est aut in nro textu regrat' alia
duo posita in lo. s. consensus et conversio p'tij.
Vt habat' intex.u 3 si veras ff. quez p'missimus:

item q.ª dicere qd fuit pactum de lucranda 22
donat.e ppt nuptias, cum tex n' dicat, e' diuina-
re, et ideo Abb. reprobatur his intelectibus reli-
quis cogitandum:

Tandem Ant. de Burgos hic vº qd q.º 23
ponit aliu' intellectum dicens qd verus intelect.us est
asserere qd ista emptrix defendit virtute p'script.is
cum tt.º et bona fide, et q.ª in tpre venditionis
erat in facultatibus viri ad satisfaciendum vxo-
ri: ex quo ipse deducit, qd in casu nri tex ista
mulier i. et 2.º consensit vere alienat. cum tex di- 24
cat qd emptrix habuit bonam fidem, q.m non
posset habere, si vxor non consensisset 2.º q.ª eme-
bat 3.ª dispositum iuris in aut. siue a me, et p
consequens non habebat bonam fidem perfe-
ctam iuris q 3 iura mercat. bonam fidem nõ
p'sumit habere, Vt in c. q f iura de reg. Jur. in 6.
et in l. quemadmodum C. de agricol. et cens. lib. 25
11. et similiter q.º tempore venditionis erat in
facultatibus viri, vnde vxor posset sibi consulere-
q.ª alias certe n' videret habere bonã fidem, et
si sic teneamus, non obstat, si qs dicat qd in hoc
casu n' est opus p'script.e cum sufficiat duplex
consensus exhibitus, et qd in facultatibus viri
esset tempore 3.ª ctus, q.ª possumus respondere qd
non sm regrit qd sit in facultatibus viri ad sa-
tisfaciendum vxori tempore 3.ª ctus, s.det qd
sit tpre quo ipsa Vxor posset agere q.m dd in

aut. 5.

auth. siue a me, et hanc dicit coem Burgos ubis.
et Rodericus Suar. in l. 1. tt.o 2. lib. 3. fori legum
§. obseruationi xxx fol. 35. quo sic pmisso dicit
Ant. de Burg. respondendo ad obiect. qd et in fa-
cultatibus uiri non sit tpre quo agit ista uxor illud
speciale ius est pscriptum spatio 30. annorum. Neqz
obstat siqs dicat qd ista uxor erat impedita con-
stante matrim.o et qd ideo n potuit currere pscrip-
tio; q.a Rx. qd uxor n est impedita, q.a potest agere
p dote, vl donat. ppt nuptias uiro veniente ad
inopiam, ita qd non habeat in facultatibus unde
possit satisfacere uxori etz constante matrim.o ut
pbatur in l. in rebus in fi. l. ubi adhuc C. de iure dot.
et ita ab illo tpre, quo fuerunt diminutz facul-
tates uiri coepit currere prescriptio;
24 Sed remanet difficultas q.a Ant. de Burg.
qd in nro tu reqrit tertium, hoc est conuersio
ptij in comunes usus, neqz v satisfacit quod ip-
se respondit qd est suplendum max.e sipstium
uersum est et c.a quia ista tria copulatiue req-
runt in nro casu csensus, pscriptio, cuersio ptij
vt pbat tex. b: siuera ff. qui primissimo;
25 Quare Verus intellectus est asignatus per
Joa. And. dicentem qd ius coe p bons alie-
natz ppt nuptias donationis limitat p tem
nrum ijs tribus ccurrentibus, deqq in tu. q in-
tellectus pbat ptum hic b: siuera ff. et 2m.
hunc intelectum posuimus sumariam cc.me et ita
tenet Joa. Immola hic n. 12. et eumd. intellectu
seqt Rodericus Suar. in alegata l. 1. tt.o 2. lib. 3.
fori legu; et tenendo istu intellectum non obstat
illa ratio aprio aducta pq.m dicebamus qd sin
sufficit onus q.a imperfectum. q.o neqz plura

- 245

imp̄fecta sufficiunt, quia neganda est cons̄equentia nam de iure singula quae non p̄ss. multum colecta iuvant l. 2. ex iuncta glosa Xbo fama inc. illud de p̄script. et inc. p̄terea de testib9. Neque obstat quod ex 27
duob9 imp̄fectis vel pluxib9 non possit fieri p̄fectus, nam id habet locum quando sunt imp̄-
fecta respectu forme indivisibilis, vel quando tendunt ad diversum finem, ut in testib9 singularib9.
Secus aut sint imp̄fecta quo ad solemnitatem. 28
Vel quando tendunt ad eumdem finem, quia tunc ex pluxib9 imp̄fectis bene constat p̄fectum ut per glosam
inc. quorumdam 23. d. et glosa inc. nisi 7. q. 1. a.
et per Abbatem inc. cum causam n. 2. de p̄batio.
et ita concludit Jasso in repetit. l. admonendi n.
253. de iu. iur. et cum ista tria de quibus in textu
tendant ad eumdem finem, non est mirum, si ex
eis resultet unum p̄fectum, et ita bene p̄cedat
intellectus Joa. Andreae : : :

Neque similiter obstat, si quis oponat, quod 26
textus noster ... hoc conderet ius de novo, quod tamen est 29
falsum, quia quando Princeps respondit ad alicu-
ius consultatem ut hic, non videtur ius de novo condere,
sed quod respondeat secundum ius antiquum, iuncta glosa
in c. consultationi Xbo poterit de tempor. ordinand.
et glosa in c. ex tua a nobis de filijs p̄sbit. quas
glossas sequitur Feling multos alios alegans in c.
1. de constitut. n. 17. et hanc esse communem opinionem
afirmat Curset9 in suis singularib9 Xbo con-
sultatio, quia ad hoc ... duplicem, 1. modo di-
ctam theoricam esse veram, quando Princeps 30
fundat suam consultatem in Jure antiquo, secus
autem si non fundaverit, nam tunc bene videtur
Jus de novo condere ut in c. ex multa de voto et

Voti:

voti redempt. quem tamen ad hoc alegauit Luxsetus ubi supra. Et ita possumus dicere quod fuit hic :~

27. 2°. modo proficit fatendo dictam theoricam quia hic Papa non condidit Jus denouo, sed declarauit Jus antiquum et limitauit. hoc est de authenticis sine ame, et ita tenet Ant. de Vurg. hic. X bo supvenit. et sic remanet verus intellectus Jon. Andree quod tenendus est :~

28. Ex qua resolutione ampliat nostra conclusio. Vt habeat locum non solum in donatione propter nupt. de iure communi, sed etiam in donatione arrarum iure hispaniarum, quia id quod de iure communi est, quia id quod de iure communi est donatio propter nuptias, iure hispaniarum sunt arre vt in l. 1 titulo. ii. p. 4. et sub hoc nomine sumunt iure fori, et Vmo. tt. Fauri, et sic statuta de iure communi in donatione propter nupt. censent statuta in donatione arrarum quatenus non fuerit immutata per leges regni vt in l. 1 a. tto. ii p. a. 4. hoc

26. bo Lispana tenet Greg. lopez :~

29. Ex qua resolutione infert etiam, quod quemadmodum de iure communi donatio propter nuptias poterat fieri antea, et post contractum matrimonium ex l. inter eos de donat. int. et ins. cum multis C. de donat. ante nupt. Ita etiam iure hispaniarum potest fieri in donatione arrarum, quod fiat talis donatio ante, et post contractum matrimonium praeter superius dictam, et ita tenet Montalvus in l. 1. n. 2. lib. 3. fori. et ideo Rodericus Suar. in §. pone quo tempore qui dixit :~

30. Neque obstat si quis dicat, quod cum sit donatio non potest fieri constante matrimonio vt per totum titulum de donat. int. uir. et ux. et per Abb. inc. et si necesse eod. tt°. et hac ratione

dubitauit Greg. lop. in d. l. 1. a cc. ista cc. a ms. sed certe dubitare non debuit, nam id quod dicimus quod non ualet donatio inter coniuges procedit in donat. simplici, non aut quando donatio fit propter causam ut est donatio arrarum, et causa poterit esse si alter sit senex, alter vero iuuenis, et ita declarat Palacios Rub. in repetit. rub. de donat. int. § 29. n. 2. et Cobb. in 4. to. 1a p. c. 3. § 7. n. 12. Ant. Gom. in d. l. 51. n. 9.

Finaliter infert, quod quemadmodum 31.
non currit praescriptio uxori constante matrim. in donat. propter nupt. ut tenet Abb. ita dicendum est in donat. arrarum, quod non currat praescriptio durante matrim. ita tenet Rodericus Suar. ubi sup. § sed pone quest. et Greg. lop. in d. l. 1a tt. 11. p. 4. et sic finit hic textus ad laudem omnipotentis Dei, et B. V. Mae. et B. Andreae et aiarum in purgatorio existentium.

ad textum inc. ad nram quaest. h. tt.

Cl. Per pactum de retro uendendo cum modicitate pretij 1.
praesumitur pignus, et non venditio, et per consequens contractus usurarius.

Pro rat. dubitandi oppono, imo quod ex istis duobus, ex pacto de retro uendendo, et ex modicitate pretij non praesumatur pignus, et sic usurarius, nam pactum de retro vendendo est licitum et permissum tam de iur. Diuino, quam ciuili, et canonico, de iur. Diuino probatur ex textu in leuitico c. 25. et ita tradit Conradus in suo ttu. de contrib. q. 83. et est cois senia omnium Theologorum in 4o. d. 15. iur. autem ciuili patet, quod sit licitum in l. 2. C. de pact. int. emptor. et vendit. 2 3.

Et ex l. si.

l. text. si ante C. eod. tit. et utrobique Bald. et Salic. de iure aut canonico, quod sit licitum huiusmodi pactum tenet gl. in c. ex bona parte, et Archidiaconus in c. plerique 14. q. 3. et Abb. in n. 8. et tandem hanc dicit communem opinionem Navar. in man. confessor. c. 17. n. 247. quae concordat l. 42. tit. 5. p. 5. huiusmodi quod pactum de retro vendendo non debet praesumi contractus pignoratitius cuius contrarium dicit ce... quod non procedit ∴ neque obstat si quis dicat textum intelligendum esse concurrente modicitate pretii, quia ea concurrente vr quod contractus non debeat praesumi pignoratitius, quod probat, quia non ex quantitate pretii, sed ex qualitate facti debet praesumi dolus ut in l. dolus C. de rescind. vend. quod ex paucitate pretii non debet praesumi contractus illicitus, neque lex eo quoque quod sic dedit paucitatem pretii lucratur fructus rei traditae, quia de iure illegitimus emit rem cum decept. ultra dimidiam, et sic cum modicitate pretii lucratur fructus rei venditae, quando rescinditur contractus per legem 2. C. de rescind. vendit. nam sufficit habere rem venditam cum titulo et bona fide ad lucrandum fructus quantumvis interveniat modicitas pretii per regul. text. in §. si quis a non dno inst. de rer. div. et hanc partem tenuit Abb. hic, et in c. illo vos n. 6. de pignor. et Gometius in 2. to. de contractibus c. 2. n. 29. et hanc esse magis communem opinionem confirmaverunt multi relati per Pinel. in l. 2. C. de rescind. vend. in 2. p. c. 4. n. 1. quod quemadmodum emptor lucratur fructus rei sa venditae per l. 2. ubi supra, ita etiam concurrente modicitate pretii debet lucrari fructus in nostro casu reciso contractu de retro vendendo.

3. Neque obstat si quis dicat iura in contrarium adducta intelligenda fore, quando concurrit modicitas

ptij ultra dimidiam iusti ptij excluso pacto de retro vendendo, et qd tex nr loqt quando cum modicitate ptij concurrit simul pactum de retro vendedo, q tunc psumit ctg pignoratitig et usurarig, et qd iste sit verg intellectg nri tex. tenet gla in c. 2 questg de usur. ubi dd.

Sd hanc solutm et intellectum fortig oppono, imo qd et ista duo simul concurrat, no sufficiunt ad psumedum ctum pignoratitiu vel usurarium, qd pbat tex. in l. illo vos 4 de pignor. in fi. ubi ultra illa duo reqrit tertium s. qd emptor solitg sit feneravi, et qd n sufficiant illa duo sine isto tertio, tenuit Salicetg, et alij quos ipse allegat in l. empt. C. plus valere quod agitur, et hanc ee veram et eadem opinionem afirmat Alex. in consilio 109. vo 4. c. Tiraq. de utroq retractu in 2a p. pcali in prio n. 5. et novissime Corras. in miscelaneis lib. 3. c. 4. q falsum e qd iste tex disponit, qd ex primis duobg psumitur ctg illicitg max. cum duo sint licita, et approbata de iu. ut s. diximg, et g auctoritate li. peccat, n pecat ut in c. q peccat 23. q. 4. 4.

C. illo vos 4. in fi. de pignor.

Preterea et 2a textm facit aliud iuris fundamentum s. qd semp presumit p instrumento donec pbetur contrium, ut in l. cum pcibg C. de pbation. et l. quavis C. si qs alteri vl sibi, sd tex dicit qd scriptura narrabat, qd erat ctus emptionis, q non debet psumi pignoratitig.

Cui difficultati facilis patet responsio 2m glam hic xbo emptionis s. qd instrumentu n debet iudicari ex eo qd scriptum est, sd ex eo qd e inter partes factum, quando constat de partium voluntate, quia potig veritati est

itadum

standum, quod scripturae ut in l. 1. C. plus valere
quod agitur quam quod simulate ut in c. per tuas qui
filii sint leg. Et ita sane clare tenet Abbas n.
4. hic, et Immola n. 1. et communiter usque adeo vera
contractus simulatus non valere etiam si iuramento
confirmetur, adhuc non valet, ut tenet glossa 1a in fi.
4. in l. 3. C. plus valere, Cardinalis hic, q. 2a Bar-
ba. n. 3. Ant. de Burg. in 3o notab. et illam glo-
ssam approbat Jasso in §. fuerat n. 87. in l. de act.
et illam dicit communem Cepola in tractatu de simulat.
contractus in 7a q. n. 46. et huius conclusionis vera est ratio, quia
in contractu simulato unum gerit, et aliud scribitur
et in eo quod scribit non adest consensus partium
et hic est quod ubi non habes consensum non ex-
tendit iuramentum ad illud, cum iuramentum sequatur
naturam contractus cui adheret xta l. fi. C. de non num.
pecun. ubi si quis iuraverit se soluturum pecuniam
quam fatetur se recepisse spe numerationis fu-
turae, poterit oponere exceptionem non numeratae
pecuniae, sicut posset oponere non praestito iuramento
ut tradit Bal. et Salic. in d. l. fi. et Fortu-
nius glossa in l. si unus ex argentariis §. pactus
5 ne peteret n. 11. de pact. Cobb. in c. quamvis pa-
ctum de pact. in 6. 1a p. §. 3. n. 10. et §. 4. n. 1.
Acosta in l. si ex caut. n. 1. limitat. 9. C. de non
numer. pecu. ita igitur si contractus est simulatus non
prodest iuramentum.

7 Restat modo ingredi ex quibus coniecturis vel praesum-
ptionibus dicatur contractus simpliciter gestus, vel
simulatus, quibus cognitis poterimus iudicare utrum
contractus sit licitus, vel illicitus, et in hoc facien-
da est distinctio aut enim in contractu emptionis cum pa-
ctum de retro vendendo intervenit iustum

248

ptius autem non in casu sit contractus emptionis cum pacto de retrovendendo, et iusto pretio, censetur licitus et iustus. quod communiter probatur auctoritate Lebitici c. 25. Et ita intelligit l. 2a. C. de pact. int. empt. et vend. Et ita procedit glossa in c. ad nostram, et Jon. Immola 5. n. 5. et Ant. de Butr. in princ., Cobb. 3. var. c. 8. n. 3. ad fin. eamdem conclusionem tenet Ant. Gom. in 2. to. de contractibus c. 2. n. 27. vide et adde, quae concordat l. 42. ff. §

Non est considerandum, quod cum tota uis huius contractus consistat in iusto pretio, quod non tenebitur quis tantum pretium dare pro re sibi vendita cum illo pacto de retrovendendo, quantum in veritate valet secluso illo pacto, quia huiusmodi pactum et alia posita in conditionibus sunt pars pretij, et minuunt iustam aestimationem rei venditae ita Jc. in l. fundi parte, de contrah. empt. et Abb. hic n. 9. et idem inc. cum Joannes de fide instrum. et inc. in aliquibus n. 2. de decimis, et hanc communiter licitam fore in foro conscientiae tradit Caietanus sup. D. Thom. 2a. 2ae q. 77. art. 1. Tiraq. de utroque retractu 2a. p. de retractu conventionali n. 20. Cobb. 3. var. c. 10. n. 2. et hanc dixit eandem communiter Pinelus in l. 2a. C. de rescind. in 3a. p. c. 4. n. 19.

Quod si quaeras, qualiter debeat minui illud pretium iustum ratione pacti de retro vendendo, Responsum est quod relinquatur arbitrio boni viri, tradit Cobb. ubi supra. Arbitrium autem boni viri debet regulari ita ut non minuat 3a. pars iusti pretij et tradit p. Socinum in consil. 16. vol. 1. ut saltem quod diminutio non excedat 3am. partem iusti pretij rei venditae ut tradit Carolus Molineus in tractatu de contractibus

ea
q. 5.

q. 9. n.° 117. et q. 39. n.° 297. cuius sententiam sequitur Cobb. cap. 10. n.° 1. lib. 3. var. resol. concurrente igitur pretio iusto semper praesumitur pro huiusmodi contractu, et ita procedit regula textus in l. cum precibus C. de prob. et in l. quamvis C. si quis alteri, vel sibi. qua probat quod in dubio semper est praesumendus contractus iustus.

Huius conclusionis primus effectus maximus est quod emptor iuste et licite lucratur fructus medio tempore perceptos, ut probat textus in l. 2. C. de pact. inter empt. et ita concludit Abbas dicto n.° 8. et Ant. Go. in 2.° tomo de delict. c. 2. n.° 27. et hoc non tantum in foro contentioso sed etiam in foro conscientiae et concludit Naba. dicendo hanc esse communem opinionem in suo m. confes. c. 17. n.° 247. et contra hanc communem videatur facere textus in c. 25. leviticii, ubi dicit quod fructus debent computari in sortem principalem in venditione cum pacto de retro vendendo, et ille textus loquitur in casu licito, quando intervenit iustum pretium rei; quia respondetur tegem illam legalem esse veteris testamenti sicut lex illa, qua cavebat, quod in anno Jubilei omnes possessiones redirent ad pristinos dominos, et sicut illa cessavit adventu domini ita cessabit et alia, quia translato sacerdotio necesse est, ut legis translatio fiat, ut in c. translato de constitution. et ita declarat Sotus lib. 6. de iust. q. 9. art.° 3. pag. 575.

2. effectus huius est conclusionis, quod soluto pretio virtute pacti de retro vendendo venditor potest recuperare rem venditam rei vindicatione etiam si emptor rem tertio vendidisset antea et est gravis questio inter doctores utrum soluto pretio sine nova traditione competat venditori rei vindicatio ita ut a quocumque possit rem suam

petere, et l. facit[a] ut quod nullo modo possit competere is-
ta reivindicatio, si pactum de retrovendendo con-
ceptum fuerit per obliqua verba, quod probatur quia ex
illo pacto solum oritur actio personalis per textum
in l. 2. C. de pact. inter empt. Et sic est quod pacta
personales nullus potest vendicare rem propriam
nisi a fure ut in l. fi. in fi. D. de usufruct. quem
admod. caveat. huius ratio, quia actio per-
sonalis non transit in 3um ut in l. fides 6. C. em-
pti. quia non datur reivendicatio in nostro casu, et sane
dicit coem opinionem Tiraq. de utroque retra-
ctu 2o. § 1. gl. 7. n. 12. immo quod plus est etiam si
pactum de retrovendendo concipiatur per verba di-
recta s. siquis dicat soluto pretio sit res inempta, cer-
te ut quod sine noua tradit. non competit reivin-
dicatio etiam post solutum pretij, quod probatur quia ex
isto pacto solum competit actio personalis, quia non
potest competere reiuindicatio, ut in l. si predict.
ff. de utilitijs act. ubi loquendo in isto casu
solum datur actio personalis ut tenet Bar. in l. 1. n. 10.
de donat. et esse sane coem opinionem afir-
mat Alex. Molensis in cons. 10. n. 5. vol. 1.
et Tiraq. ubi s. n. 16.

Contrarium tamen est verum et magis cois opi-
nio s. quod si pactum de retrovendendo fuerit
conceptum per verba directa prout s. explicuimus,
soluto pretio competit venditori reiuindicatio sine
noua tradit. ita ut a quocumque possit rem su-
am vendicare, ad quod tenendum moueor
ex textu in l. uoluntate §. fi. D. qq. mod. pig.
vel hyp. sol. ubi lex illa ponit regulam, quod
resoluta vendit. res debet venire ad pristinum
statum, quia ad pristinum dnum. et hinc est quod

Venditori

Venditor sine noua tradit. post solutum p'tium potest res vindicare a quocumque, q. resoluto iure dantis resoluit ius accipientis, ut p'bat in l. lex vectigali de pignor. Et hanc conclusionem tenuit Paulus de castro in l. si a te C. de pact. inter emptor. Et hanc ee magis coem afirmat Jasso in cons. 128. n. 4. vol. 4. Et Tirag. S. 1. n. 15. Et tenet Cobb. lib. 3. var. c. 8. n. 2. Et Orosc. in l. ab empt. de pact. Et in hoc n' est dubitandum, Et dubitaverit Greg. lop. in l. 42. tt. 5. p. 5. in glo. Xbo acreedor fi. est tn verum q'd Greg. lopes eadem tenet, quod in hoc casu, quando pactu fuit sceptum p Xba directa spetit reivindicatio utilis, Et hanc ee coem opinionem trahit Oroscius in l. a vendit. n. 36. D. de pact:~

8\. Sed salva pace p'dictor. in. verius est, quod in p'd. casu spetit reivindicatio directa ex tex. in l. voluntate §. fi. D. qq mod. pig. solv. in eo q'd dicit, quod resoluta venditione res redit ad pristinum statum, Et sin. rediret ad dnum directum, n' rediret ad dnum utilem, et sic n' pcedit q'd asserit Greg. lopes; est tn verum q'd opinio sua posset salvari inteligendo si pactum de retro vendendo sceptum est p Xba obliqua, nam soluto p'tio sine noua tradit. spetit utilis reivindicatio venditori, ut in l. si cum venderet D. de pig. act. et ita p'illum tex tenuit Paulus de cast. in fi. Et Ant. de Burg. n. 64. hic, Et hanc esse coem opinionem afirmat Rogerius in l. traditionibus n. 54. C. de pact. Et hanc defendit Cobb. lib. 2. var. c. 8. n. 3:~ ibidem.

Et tenendo s. dictam coem opinionem

n obstat fundamentū alterius con. lxxiii in l. 2. C. de pact. inter empt. et l. xl. §. fi. in fi. D. de usufruct. quemadmodum cav. ubi probat quod pactum personale non potest quis agere ad reivindicatione, quia respondeo quod aliquando cum actione personali potest concurrere reivindicatio ut in l. sicut venderet de pig. act. ubi actio personalis in factum concurrit cum utili reivindicatione et ex hac resolutione habemus quod sive pactum de retrovendendo concipiatur per verba obliqua, sive directa soluto pretio sine noua traditione competit reivindicatio venditori, et contrarium voluerit Gometius in 2. to. de contractibus c. 2. n. 29. et praecipue stante l. Regia 42. titulo 5. p. 5. cui tamen vere possumus respondere quod lex Regia non negat venditorem soluto pretio habere dominium, et ita respondit Orozcus in d. l. a vendit. n. 28. de pact. 6.

Finaliter pro complemento nostri consilii est advertendum quod pactum de retrovendendo aliquando ponitur ad certum tempus, aliquando vero sine tempore determinato, primo casu venditor poterit dissoluere venditionem intra tempus inter partes conuentum, quia ex conuentione partium contractus legem accipere digno sciunt ut per Decium in l. petens C. de pact. at vero casu tempore posito per partes non admittit venditor ad distractum, neque eius heres etiam si sit minor 25. an. quia cum sit praescriptio conuentionalis currit contra minores sine spe restitutionis ut in l. emilius de minor. et hanc dicit communem Gometius in d. c. 2. n. 27. vers. quaero tamen. sicut loquamur in 2.o casu quando non ponitur certum tempus tunc dicendum quod iure offerendi pretium praescribit spatio 30. an. ut in l. sicut in rem C. de praescript. 30. vel 40. et haec communis opinio habet locum etiam si in contractu sit dictum quod perpetuo vel semper pretium possit offerri ut est decisio Angeli de perus. cons. 55. n. 3. et sequitur Felinus in c. cum accessisset n. 27. de constitud. et hanc esse communem opinionem tenet Balbus in tit. de praescript. 5. p.

principali

principali q. 3a. Ex adverso aut qd in pd. casu nõ obstet spacium 30. an. pbat ext. qd si nolit in § si qd ita venerit C. de edilitio edicto, et p illum textum tenuit ista cc.m Alciatus in ra. de pscript. n. 64. et Gometius in 2o. to. de cotibus c. 1o. n. 28. Sed negari non potest in ista controversia quin prior opinio sit magis cois, et eã dixerunt magis coem multi citati p Cobb. 1o. var. c. 9. n. 1. et ita tenendo notus in l. qd si nolet § si qd ita venerit, nam p illa verba sm excluditur pscriptio 10. vl 20. an. non aut longissimi tpris 30. an. nam illud verbum ppetuum ita inteligit p dd. in l. minor 25. annis C. de evict. et ita concludit Cobb. s. n. 4. et Greg. Lop. ubi s.

6. 2a. cc. est qdo cum pacto de retrovendendo intervenit iniustum ptium et in hoc casu clare videt qd ctus sit illicitus, et qd psumat usurarius, ex his duobus s. de retrovendendo, et ex modicitate ptij ut pbat in textu nro. b: qd uxor dimidiam iusti ptij attingebat. Ubi Papa hec duo csideravit ad psumendum ctum ee usurarium. Cuius cc.is ratio est, qa ex paruitate psumit dolus arg.o txs in l. cum hi § modus in 1o. de transact. et in l. p diversas C. mandati gla 2a. in l. 1. C. de sufficientibus, et ita his duobus concurrentibus ctus psumit usurarius ut tenet gla hic verbo patet, et gla verbo dimidia, et gla in c. consquestus verbo de feudo ad fi. de usur. et ita Abb. hic n. 9. et Ant. de Butr. n. 46. et Abb. et Anania in c. conquestus de usur. et tandem hanc ee coem opinionem afirmat Abb. in cons. 76. vs qd aut in 1o. vol. et eam dicit coem Ferrarius in cautela 7. n. 1. dixit coem Paulus Parisius in cons. 55. n. 29. 1. vol. que cois cois opinio est inteligenda sinon concurrat modica diminutio iusti ptij, sz notabilis,

173

Ut colligit ex traditis per glossam in c. 60 dimidiam et Abb. n. 9. quem alij sequunt:

Sed licet sic communis opinio ex contractu isto non probat nam preter illa duo alie coniecture concurrebant in isto contractu. s. quod partes non intendebant celebrare contractum emptionis, sed mutui. Item quod non erat in potestate venditoris resoluere contractum intra septenium, ut emptor lucraretur fructus septenij, que est maxima presumptio usure, quam notant Abb. et Immola, et ita 4 coniecture concurrunt in isto contractu nostro. Ex quo non est mirum, si contractus iudicet usurarius, et hic exit 1. casus in quo presumit usura:

2. casus exit, quando cum pacto de retrovendendo, et modicitate pretij concurrit, quod emptor solitus est feneraxi ut in c. illo vos de pignor. quia tunc clare presumit usura, et sic procedit communis opinio, quam in principio adduximus pro ratione dubitandi, dum asseruimus quod tria requirunt ad hanc presumptionem. Unde colligit quod ex varijs et diversis coniecturis iudicatur contractus usurarij, que relinquunt arbitrio boni Iudicis. Ut concludit Corneus in cons. 4. vol. 1. quem sequitur Cobb. lib. 3. var. c. 8. n. 4. vers. ceterum iudex aut debet informare arbitrium ex coniecturis 1. et 2. adductis.

3. Casus est, quando sine pacto de retrovendendo interveniat nimia modicitas pretij iusti, nam non sufficit ad presumendum contractum usurarium, et 2. hoc potest intelligi communis opinio s. relata in qua dicebatur quod ista duo sufficiunt solum, et ita tenet Carolus Molineus in tractatu de contractibus q. 56. cuius sententiam sequitur Cobb. ubi s. sed et alij duo casus, qui colligunt ex l. 2. tit. 2. lib. 8. ordinamenti. et in recopilat. l. 6. tit. 16. de usuris lib. 8:

4. Casus est, quando interveniente iusto pretio cum

pacto

pacto de retrovendendo addit in ᵃctu qd emptor lucraret interim fructꝯ, ex hoc n. redditur ᵃctus suspectꝯ de usura. Neq; obstat, qd illa duo licita sint s. pactū, et iustum ptium, et similit ʒᵐ qd emptor lucraret fructꝯ interim de iuᵉ. ex l. r. ff. de pactis int empt. Neqꝫ illud, qd ex ptio corꝫ que tacite insunt, nihil operat ex l. ʒ. de leg. i. §. Rx. qd in huiᵒ ᵃctibꝯ suspectis ex ptio eorꝫ que inss. aiuᵉ. inducit maximam suspitz fraudis ot tenet Bal. in l. ʒ. C. plus valere qd agit, et hec est ratio decidendi ad l. Regiā sᵃ. allegatam.

5ᵘ. Casus et Ultimꝯ est, si retento ptio iusto aponit pactū de retrovendendo intra certū tpꝯ ita qd liceat post lapsum tpus, rescindere venditz et non antea, et qd interim emptor lucret fructꝯ, qᵃ huiꝯmᵒ pactū maximam fraudem in se continet psumptiue, ita qd ᵃctꝯ usurariꝯ iudicet ex hoc sm. et ita tenet Abb. hic n. 10. vᵒ ʒᵘ. casꝯ, et Beroiꝯ n. 34. et Tiraq. de utroqꝫ retractu §. i. gl. 2. n. 67. et ita ᵃcludit Cobb. ʒ. var. c. 8. n. 6. si igit aliqs in pdictis casibꝯ delinquendat, usurariꝯ est iudicādꝯ et puniendꝯ xᵃ. traditū in c. qr indictꝯ de usur. et tenet gl. a hic iᵃ. et si. et Abb. et ceteri dd.

ad tex. in c. cū causa 6. h. tt.

decepto uenditore ultra dimidiam est in elect. emptoris vl restituere rem vl suplere iustū ptium.

Cᵃ. qᵐ. cc. pr. racᵉ. dubitandi dupliciter oppone, 1ᵒ. qd ista dispositio tx. est supflua sᵃ. pmissionem Gregorianam in pemio decretaliū ibi: nil supflum, nihil diminutum, et in pemio lib. 6. ibi: resecatis supfluis. sd nostra ᵃclusio

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

573

est iam posita in c. cum dilecti isto tt.° quod iste tex. est superfluus:

Pro solut. dicendum secundum m. Ant. de Burg. 3
3. in prin°, quod tribus modis pot excusari ista superfluitas, nam quotiescumque lex aliquid repetit iam dictum ad hoc ut clarius exponat, certe non pot accusari de superfluitate talis lex, ut in l. Gallus §. nunc de l. Velcia ubi Glossa de lib. et post. et Dominicus in c. licet canon de elect. in 6. et Bal. 4 in c. cum te consulente et in c. super questionum de off. dele.

2.° saluatur superfluum propter diuersitatem factorum, ut tradit Dominicus post Joa. 4
Monachum in c. statutum in prin° de heret. in 6. et Abb. in c. fi. de homicidio, glossa in c. cum apostolice de preb. in 6. de quo late per Felinum in proemio decretalium, cum ergo hic clarius sic decisa nostra c. c.° quod m. in c. cum dilecti, et sic diuersitas casuum bene sequitur, quod non est superflua nostra decisio, cum Rom. Pontifex doceat, quomodo Judex 6.
debeat proferre sententiam in decept. ultra dimidiam.
Vel 3.° possumus dicere, quod aliquid de nouo hic fuit decisum scilicet quod non solum restitutio est in obligatione sed et suppletio pretii alternatiue est in obligatione quod non erat decisum in c. cum dilecti, et ita concludit Abb. in c. pastoralis de except. de quo per Ant. de Burg. hic in prin°:

2.° principaliter oppono contra rat. dubitandi
a
contra principalem concl. m. imo quod non sit in elect. 5
emptoris restituere rem, vel supplere pretium, sed quod necessario teneat restituere rem, quod probat sequenti fundamento contractus emptionis, in quo est deceptio ultra dimidiam, est nullus, ergo solum res est restituenda; quod sit nullus probat sic:

1.°

q. ex tam enormi lesione semper presumit fraus et dolus ut in l. omnes §. lucius D. que in fraud. cred. ubi notat
3 Bar. et dd. et est tex. iuncta gla. verbo substantiam in l. nomen debitoris §. i. de leg. 3. et in l. summa cum ratione verbo sed dolum de pecul. et hec fuit doct. Bar. in l. fi. n. 3. de ptor. stipul. et ita tenet Abbas in c. cum dilecti neat n. 23. de iur. iur. et hanc eandem opinionem affirmat Curtius Junior in l. interpositas n. 10. C. de transact. sed in decept. ultra dimidiam est enormis lesio ut tradunt dd. in c. ad nostram de reb. eccl. non alien. ut ibi explicavimus, quo casu est dolus saltim presumptus, et dolus reddit contractum nullum ut in l. et eleganter cum similibus D. de dolo, quod non est in potestate Emptoris supplere iustum pretium, neque contractus indiget rescisione
4 quia quod nullum est rescindi non pot. arg. tex. in c. ad dissolvendum de desponsat. impub. contrarium tamen dicit in nostra decretali, quod non procedit:
6. Pro solut. est premittendum quod multiplex est dolus, et quo ut spectat ad nostrum propositum duplicit considerantur, quidam n. est dolus qui dat causam contractui, quidam vero qui incidit in contractum. dolus qui dat causam contractui est quotiescumque aliquis nolebat nec intendebat contrahere, sed dolo adversarij inductus est ad contrahendum et de hoc loquitur l. et eleganter D. de dolo, et l. si dolo C. de rescind. vend. et loquendo de utroque dolo iterum est distinguendum, quia aut loquimur in contractibus bone fidei, aut in
5 contractibus stricti Juris, primo casu sit conclusio: dolus dans causam contractui bone fidei reddit ipsum contractum nullum. et sic procedunt Jura superius allegata, et ita tenet glo. fi. in c. fi. 19. q. 3. et gla in c. cum dilecti, que quoque fi. est sup. 5. tt. et gla iuncto tex. in l. Julianus §. si venditor de act. empti, et vend.

L. et eleganter 7. D. de dolo

quod nullum est, rescindi non pot.

ac. hunc art. vide Richardum in lib. 4 tt. 6. de Action. §. 28. q. 9. per totam, et alijs in locis per illum.

et gla a in l. si dolo C. de resc. vend. gla in l. dolo C. de inoti.
lib., tenet Cing in l. 2. col. 15. C. de resc. vend. et Abb.
in c. cum dilecti n° 6. eod tit°. et hanc dicit eadem -
Aug. Berog. ubi s. n° 57. et Jasso in §. actionum
n° 30. inst. de act. et Bernal Diaz de Lugo in suis
regulis et fallentiis in reg. 130. X bo dolus, quam
et magis bat l. regia 57. tit. 5. p. 5. ubi Greg. Lop.
l. tr. advert. qd si Suigm: dolus q dat causam contui
interveniat in rebus spiritualibus ad aliqd bonum fa-
ciendum, qd qs alias n erat facturus, nisi dolo esset
inductus, ille actus validus est, exemplum pot poni in
eo q dolo fuit inductus ad ingressum religionis, nam
talis ingressus secuta professione validus est, et dolo
ex cupiditate bonorum talis fuit inductus, dolosus
tn amittit bona illa, quae ex tali dolo acqsierat.

c. constituit pen. 16. q. 7.
c. fi. 20. q. 3. licet d. litter
utrumque de saber:-
dif° doli:=

Pro qua cc. est tex in c. constituit 16. q. 7. et in c. fi-
li 20. q. 3. quorum iurium ratio, q bonus dolus non dr
dolus, cum dolus sit machinatio ad malum ita-
tenet gla in c. cum dilectus de iis quae vi, metusve
causa fiunt et gla in c. dudum X bo spes iuncto
tex. de desp. impub. et ex tex in c. ex p. §. nos tn
et in c. veniens iuncta gla X bo X bo qd causiose
eod. tit°. et hanc eē coem cc. concludit Aug. Veroi.
post Abbat. in c. cum dilecti n° 62. eod tit°. et tra-
dit Fortunius gl. in tract. de ultimo fine utriusque iur.
illat. 17. n° 200. et idem est ut dicendum in ma-
trim°. carnali si qs dolo ad illud cōtrahendum fuerit
inductus ut tenet gla in X bo actionem in l. a divo
pio D. de ritu nupt. Bal. in l. cum hec imedelam
n° 10. C. ut in possess. leg. et Jasso in §. actionum
n° 37. inst. de act. et gla fi. in c. cum dilectu
de iis quae vi, metusve causa fiunt, et Berog. ubi s.
n° 63. 64. Sed ista cc. in matrim° e inteligenda

do.

9.

2o q. deceptio, sive dolus versat circa illa que non sunt de substantia matrimonij, ut bonis fortune, et in aliqua chalitate, non tamen si deceptio sit in persona, vel in condit. statu servilis ut declarat tex. in suma in § is ita q respondetur q. 9. i. et ita declarat Scotus in 4o dist. 30. q. i. art. i. et ligit concludendum qd extra casus fallentis dolus dans causam contractibus bone fidei reddit contractum nullum; ubi aut loquamur in contractibus stricti Jur. ut e' stipulatio et ceteri sit cc: qd dolus dans causam contractui non redit contractum nullum ipso iure sed ope exceptionis contractus e' invalidandus ut probatur in l. sigs cu aliter di Xb. oblig. et tenet glo. fi. in c. cum dilectis. 5. ttio. et glo. in l. dolo ff. de inutilibus stipul. § ~ ; 3

7. Sed tamen lt hec sit cois opinio, lex v° sigs cum aliter non probat coem cc. cum potius lex illa loquat in dolo incidenti in contractum, quam in dante causam contractui. Unde pd. cois opinio melius probat per tex. in l. et elegant §. non sm de dolo, et in l. dolo ff. de inutilibus stipul. qq iuribus cauet, qd contractus stricti Juris dolo gestus valet, et dat exceptio doli ad rescisione contractus; Petus tamen de Velapertica et dd. ultramontani tenent contrarium in d. c. cum dilecti. Sed opinio glose nre et aliarum ponentium diferentiam inter contractus bone fidei, et stricti iuris est magis cois, et coiter recepta ut concludit Abb. in c. cum dilecti n. 6. 5. ttio. et hanc ee magis coem afirmat Veroig bdem n. 63. et Jasso in d. §. actionum n. 3i. de act. ubi Gometius n. i2. Ex quo infert qd cum de iu. Canonico non reperiat contractus stricti Juris, sed potius oes censeantur bone fidei, cum procedat de bono, et equo xa. doctrinam Bal. in c. i. ad fi. de plus petit. quem sequit Jasso in d. §. actionum n. 36. et Galiaula in l. 4. §. cato de X. oblig.

Sed lz sane cc. est tex in l. in suma 6§. in fi. ff. De condict. inde{b}. cuius casus e' singularis ad hoc, et notavit glo. marginaria in d. l. in summa, qui non e' alibi 2m. Bald.

254

qd si de iure Canonico dolus dederit causam contractui, semper omnes contractus erunt nulli, quia omnes contractus sunt bonae fidei.

Sed doctrina Baldi non est vera, quia non est ponenda differentia inter Jus Canonicum, et Civile, nisi ubi probetur ut in cap. 1. et 2. de novi operis nunciat. Secus Jus Canonicum sequatur Jus Civile in his quae non reperiuntur expresse de iure Canonico decisa, maxime quia de iure Canonico reperitur approbata decisio illa inter contractus bonae fidei, et stricti Juris ut in cap. cum venerabilis de except. ergo verum qd in isto casu non sit ponenda differentia inter Jus Canon. et Civile, et Jasso ita tenet sibi contrarius in l. qd te mihi n.o 34. ff. si certum pet. et idem in l. cum postea n.o 3. C. de pact. et anton. d'Vuxe. in c. cum dilecti n. 64. h. tt.o Cobb. in reg.a possessor de reg. iur. in 6. 2.a p. § 6. n. 1.

Alius dolus est, qui non dat causam contractui incidit tamen in contractum, et iste est duplex, quidam est dolus incidens ex contractu exposito, alter vero incidens in contractum re ipsa. Rursus dolus incidens in contractum ex proposito dupliciter consideratur, nam aliquando incidit machinando, vel mentiendo, decipiendo aliquem in iusto pretio rei venditae, in quo casu sit certum qd iste contractus non est nullus, sed validus et probatio et sit citra dimidiam iusti pretij, dolosus tamen tenet supplere iustum pretium alteri ut probat in l. Julianus 14 § si venditor D. de act. empti. et in ead. l. in § pretium, et in l. si quis cum aliter D. de Vb. et in l. dolus C. de rescind. et ita concludit Aug. Veroig in c. cum dilecti n.o 96. s.a h. tt.o et probat l. si bina D. de peric. et commodo rei vend. et per d. l. Julianus in § quatenus. ex quo infertur solutio ad glossam in verbo circumscribere in l. item

si pretio

dolus incidens in contractum.

Sed [illegible] [illegible] … (faint offset notes in left margin)

ptio § fi. D. locati, ubi si sciens valorem rei dolo
induxit alium ad emendum mentiendo, vel aliquid
afirmãdo, tenet emptori satisfacere etiam si deceptio
sit citra dimidiam et Paulus de Castro tenet
quod ead. rat. est dicendum in rustico vendente gem-
mã mercatori perito scienti valorem ipsius et ita
tradit Pinelus in l. 2. C. de rescind. 2a p. c. 4. n. 29.
et 3a p. c. 2. n. 9. et Cobb. 2. var. c. 4. nº 11. vbs quo-
ties vero

10\. Si aut dolus incidens in contractum ex proposito in-
terveniat, non machinando, vel mentiendo, ut si quis si-
lens iustum ptium emat ab eo qui ignorat, certe etiam
in hoc casu emens tenet satisfacere de iusto ptio
et deceptio sit citra dimidiam, hec concl. probat aucto-
ritate August. lib. 3. de trinitate c. 6. et hanc concl.
tenet Carolus Molineus in suo tract. de contrib. n. 175.
cuius senis fuit Cobb. loco s. citato, et pro hac concl. fa-
cit text in d. l. sibina versus plane D. de petic. et com.
rei vend. et l. Julianus §. idem Julianus D. de
act. empti. et l. quero D. loc. et tenet Pinelus in
d. l. 2. C. de rescind. 2a p. c. 2. n. 11. et ex hac concl.
infertur quod si consiliarius, vel decurio sciunt quod ptium
frumenti p pragmaticam edendam debet minui, et
ipsi vendiderint totum frumentum suum tacendo
id quod in curia est decretum, emptoribus tenentur
etiam satisfacere ex isto dolo incidenti in contractu, et
ita tenet Bar. in l. 3. n. 2. dell. et idem in l. quero
D. locati. et Romanus in singul. 286. et hanc
concl. coem opinionem afirmat Pinelus ubi s. n. 22.

11\. Sed tamen durawi ista concl. ex eo quia sufficit rem
vendere iusto ptio, quod habet communiter tempore contractus
quod probat ptium Neum ponderato eo tempore tempo-
re venditionis. et ita tenet Sanctus Thom

773

2.2ae q. 77. art. 3. in responsione ad 4 arg. Et hanc sententiam tenuit Sotus lib. 6. de iust. q. 3o. art. 2. Et tenendo

Tex. in l. si vina

ita cc. non obstat Tex. in l. si vina vel plane ff. de peric. et commodo rei vend. nam ibi loquitur Tex. de iniusto pretio ratione malitiae intrinsecae ipsius vini, secus tamen est si res quae venditur intrinsece sit bona, et dolus sit commissus circa pretium futurum quod est de per accidens et extrinsece, et ita vr tenere Fulgos. in d. l. quero ff. de act. empti. Possumus tamen has duas opiniones contrarias reducere ad concordiam s. quod si aerario, vel secretarii, qui tenent servare secretum legis condendae hoc faciant vendendo triticum, vtique isti teneantur ad restitutionem iniusti pretii, ne ex l. dolis vtili videant locupletari cum iactura aliena et ita procedat 1a. communis opinio Bar. quam defendit Medina in suo C. de restitut. q. 39. at vero si mercatores vel alii, in quibus non militat praedicta ratio, hoc fecerint, non vr quod teneantur ad restitutionem, si sua industria vel diligentia procuraverint tempus aptius ad suas merces vendendum, et procedat sententia D. Thomae, Soti, et aliorum s. 4

2m. membrum est cc. dolum incidentem in contractum, quando dolus re ipsa committit, vt si partes consentientes tempore contractus absque dolo alicuius decipiunt

Dolus incidens in contractum a
q. dolus re ipsa committit.

in pretio rei, vt quia plus, minusve iusto pretio res vendit, et in hoc casu cum cesset dolus, aut fraus partium valet contractus et non ualet promissa est huiusmodi deceptio, et ita loquitur Ic. in l. in causae in 2a. §. idem Pomponius ff. de min. et in l. item si pretio §. si locati. quando tamen huiusmodi deceptio extendit in tantum, vt excedat dimidiam iusti pretii iusta ratione rescinditur contractus, non quia dolo gestus, sed ne sic in tantum proximo et reip. et ita est declaranda l. 2. et l. si voluntate C. de rescind. et in Tex. cum similibus, et

Sunt

hunc intellectum dicit com Beroig in c. cum dilecti n° 96. Pinelg et Cobb. s^a.

3\. 3° oppono q tam iuncta gla X60 dimidiam, vr. n. qd ad hoc ut sit locg remedio nxi txs, si deceptio fuerit ex p. venditoris reqrit qd interveniat deceptio in plus duplo iusti pretij, ut si rem valentem decem venditor dedit pro minori ptio q. quinq. s. p quatuor, ut p glam hic X60 dimidiam, que applicat coiter p dd. ead. grat. in decept. ex p. emptoris vt reqri, qd deceptio sit in plus duplo iusti ptij, vt si rem valente 10. emptor dedit plus q. 20. qd pbat, q. in correlatiuis (ut est emptor, et venditor) dispositum in vno, censet dispositum in altero vt in l. 2^a. C. de nuptijs lib. 11. qd tenet Gofredg et alij quos refert Alberico in l. 2^a. C. de rescind. et Abbas in c. cum dilecti n° 2. s^a. 5. tt^a. qd tn falsu est q. tunc n esset deceptio ultra dimidiam, sd etz ultra duplum iusti ptij.

4\. Pro solut. aut e dicendum, qd si loquamur in decept. ex p. venditoris reqrit qd deceptio sit aliqd ultra dimidiam iusti pretij ut in exemplo s^a. posito et p glam hic, et Abbat. n. 6. et Antoniu de Burg n° 14. et Beroi. in c. cum dilecti n° 13. s^a. 5. tt^e. et hec est cois opinio 2^m. Pinelu, qui multos ad hoc allegat in l. 2. C. de rescind. 1^a. p. n° 4. c. 4. Cobb. lib. 3. var. c. 3. n° 8. et cum hac coi concordat l. 9. 6. tt° 9. p^a. 5. et l. 1^a. tt° 11. lib. 9. recop. que erat l. 4. tt° 7. lib. 5. ordin. sm tn dificultas est qualiter contingat hui gm. deceptio ex p. emptoris passiue ad hoc vt sit locg remedio nxi txs, et in hoc multi dd. tenuerunt quod deceptio debet ee in duplo, et tenuit istam –

573

seniam Carolus Molineus in tractatu de contractibus quaestio 4. numero 154. et hoc vix approbatum ex l. 26. titulo 11. partita 4.

Sed in hoc veritas est, quod quemadmodum ex parte venditoris regit et sufficit quod pretium minuatur ultra dimidiam iusti pretij, ut sit locus huic remedio, ita ex parte emptoris sufficit ut pretium augeatur ultra dimidiam, ut si pro re valente decem dederit ultra quindecim, et ita tenet glossa hic verbo dimidiam, et Abb. [illegible] numero 6. et Ant. de Burg. hic numero 4. et Beroius in c. cum dilecti numero 13. [illegible] 5. et communiter doctores in d. l. 2a. C. de rescind. et esse communem affirmat Pinelus [illegible] 1. p. n. 5. c. 2. et Covarr. 2. var. c. 3. n. 8. et 9. et Greg. Lop. in l. 56. titulo 5. partita 5. et ita est tenendum et sic debet intelligi l. 26. titulo 11. partita 4. quamvis ponat maiorem deceptionem non tamen excludit quod in minori non detur hoc remedium. 15

Et praeterea notandum quod in taxatione iusti pretij est habendus respectus ad tempus facti contractus, ut probat hic textus [illegible] dum dicit venditionis tempore et probat in c. cum dilecti [illegible] dum dicit tunc valentem et in l. si voluntate C. de rescind. quamvis certi voluerunt aliquid limitare in casu in quo pretium esset carius solito, nam tunc non debemus ad illud respicere argumento l. pretia rerum ad l. falcid. 16

Tamen haec opinio non est vera, quia et tempore contractus pretium sit insolitum, si tamen est comune, ad illud debet haberi respectus per iura superius allegata, et ita concludit Pinelus in d. l. 2. C. de rescind. 3a. p. c. 4. n. 8. et 19. et cum non possit cognosci de deceptione ultra dimidiam iusti pretij, nisi cognoscatur iustum pretium est notandum, quod illud est triplex: supremum, medium, et infimum, ut 17

superius

superius tradidimus, et ad qd hors debeat haberi respectus in computat.e ad concludendum deceptz ultra dimidiam e dicendum, qd in decept.e ex p. uenditoris passiue debet haberi respectus ad ptiu infimu, in decept.e u ex p. emptoris passiue debet haberi respectus ad ptium supmum, alias n con=cluderetur deceptio ultra dimidiam iusti ptij.

8. Et praeterea Notdu qd excesus ultra dimidia sufficit qualiscumq et minimum, cum iura indistincte loquant, et ita tenet Bald. in l. 2a n. 16. C. de rescind. et hanc ee coem opinionem afirmat Pinelus eodem n. 9. ubi s.a Cobb. lib. 2. var. resol. c. 3. n. 3. et Beroius in c. cum dilecti n. 14. s.a h. tto. Ex qua d. infert n ee ueram sniam Bal. in l. 2a n. 26. C. d rescin. in loco qd dicit, qd si testis deponat, qd pro re ualente decem, recepit Venditor minus quam 5. non

6. declarando illud minus, ul qd pro re valente 10. dedit emptor 15. et plus, non declarando illud plus, qd cum sit dubia probatio n censet probata deceptio ultra dimidiam; sed in hoc Bal. falit qa cum sufficiat excesus in quacumq quantitate iuxta coem opinionem s.a relatam, certe in isto casu probata vr intentio actoris, cum illud plus, ul minus possit verificari in minimo ptio ut probat

7. in l. hec adiectio De R. Jur. et hanc ee ueram opinionem tenuit Pinelus ubi s. et Cobb. in loco superius allegato n. 3. nbo qq obstat, et hoc afirmat Beroius ubi s.a

9. 4o oppono contra praedicta m praeciales, qd non debeat sic indistincte intelligi ex l. luius titius §. fin. ad Trebel. ubi probatur qd si fideicomissarius cui erat restituenda hereditas, fuit deceptus

in quadruplo secuta transact. ẽitꝰ n̄ pōt rescindi
ex eo, q. deceptꝰ fuit oltra dimidiam, et adid
facit tx. in c. ostitutꝰ de religios. domibꝰ glã sic
a Xbo restitui, respondit qd illa iura inteligenda
sũ intrãsact. in qua non e' locꝰ remedio nri tx.
quamvis deceptio interveniat, cuiꝰ ratio estꝰ q.
maximum omodum e' recedere alite, Unde fa-
vore transact. n̄ est locꝰ repetitioni indebiti so-
luti Ut in l. in sũma de odict. indeb. et in l. 2.
C. de transact. ita tenet gla hic, et Bal. o Bar.
in l. 2. C. de rescind. et Ant. de Burg. h. n. 32.
et hanc ee coem afirmat Pinelꝰ in d. l. 2ª. C. d
rescind. n. 13. i. p. c. 4.

Et Adverso tñ, imo qd in transact. ha-
beat locum remedium nri tx. vi pbari ex
txu in l. si superstite in fi. C. de dolo ubi dr, qd
si e' in modica lesione in transact. e' locꝰ re-
cisioni ẽitꝰ et ita gla tenet in l. p diversas x.
bo qm in alijs C. mandati. inteligendo qd
fiat transactio n̄ rei, sup qua est lis, sd sup
dubio litis, put homines prudentes taxaverint,
hanc ccm. tenet Bar. in l. 2. n. 6. C. de rescind.
et Abb. hic n. 7. et hanc ee coem opinionem
afirmat Protꝰ de sicelo in l. sigs cũ aliter n.
7. De Xb. obli. et Alciatꝰ in l. id apud n. 4.
de V. s. et Roder. Juar. allegat. 22. et Pinelꝰ
s. n. 14. et Cagnolꝰ in d. l. 2. C. de resund.

Quid q. est dicendum cum reperiantur
duę communes ẽriq. p solut. et uera inteligẽ-
tia, et p ocordia ctrarꝰ opinionem faciẽ-
da e' dict. s. qd si in transact. interveniat
lesio enormis non magna, n̄ sit locus reme-
dio nri tx, et ita pcedat 1ª. cois opinio; si

Vidend. Ant. Fab. de error. pragm. decade 8. errore 10. Accev. in l. 4. tt. 21. lib. 4. recop. n. 135. cum alijs. Parlad. difer. 44. n. 8. et Greg. lop. in l. 34. tt. 14. pª 5. et Matient. in l. 1.

aut in transact. interveniat enormissima lessio habeat locum remedium nri tex, et ita procedat 2a. cois opinio Bar. et alior., et ita concordat Decig in l. cum ate C. de pact. et idem in cons. 210. in i. vol. quam concordiam refert Oroscius in l. 1a. n. 14. de transact. est tn verum qd si is q transegit est minor, electa remedio restit. in integrum pot rescindere transact., et n habeat remedium nri tex ut pbat in l. 1. C. si aduersus vendit., et ita tenet gla hic coiter recepta :

2. 9o. oppono contra tum ex eo qd si qs in contractu emptionis iuraverit n uenire contra talem contractum certe ptextu deceptionis ultra dimidiam n poterit venire contra contractum ex illo iuris pncio, qd iuramtum quod pot seruari sine salutis interitu eterne debet specifice seruari, ut in c. debitores 6. et c. si vo de iure iur. g n pot rescindi talis contractus rem. nri tex indistincte loquentis :

3. Pro solut. aut huius difficultatis facienda est distinctio, qa aut loqmur in maiore 25. annis, aut in minore; 1o. casu sit ee: maior iurans n uenire contra contractum emptionis, ol venditionis n pot rescindere contractum ptextu deceptionis ultra dimidiam, quae conco fundat ex iuribus superius allegatis, et ita tenet gla hic verbo id qd, et gla in l. 2a. C. de rescind. et Ant. de Burg. h. n. 36. et dicit hanc ee coem opinionem, et Pinelg in d. l. 2a. 3a. p. c. 1. n. 1. C. de rescin. et cobb. in c. quamuis pactum de pact. in 6. 3. p. § 4. n. 4. est tn verum qd iste maior, q iuravit, habet remedium impetrandi relaxat. iuramenti ad efectum agendi ita ut possit agere remedio nri tex ut pbat ex traditis p Bal. et Abb.

inc. i. de iu. iur. Si aut loquamur in minore sic dico:
qd p simplex iuramentum excludit minor bene-
ficio restitut. in integ. cum censeat maior ratione
iuram.ti vt in aut. sacram.ta puber. C. si adver-
sus vend. n tn excludit a benef.o nri lex, nisi
hoc iuram.to expresserit ita tenet glosa fi. hic, et
glosa in d. l. 2. C. de rescind. et Abb. hic n. 11.
et ita concludit Ant. de Burg. et idem tenet Bar.
in d. l. 2. n. 10. et esse coem afirmat Cremensis
in d. n. 177. et Pinel. 3. p. c. 1. n. 9. et Cobb.
in c. quis pactum de pact. in 6. 3a. p. c. 4. n. 6. 26
et cu hac opinione concordat l. regia § 6. tt. q. f.
q. et tn notandum qd ratione enormissime le-
sionis impetrata prius relaxat. iuram.ti ad effe-
ctum agendi poterit adhuc rescindi contr. lz re-
sit iuratum qd quis n petet recissionem ita con-
cludit Cobb. 5. n. 5. et hanc dicit coem ubi Pi-
nel. n. 7.
6. et Vlt. oppono contra libellum ex eo, q. libel. 27
alternativ. q requiritur in hoc rem.o censetur dubius
et incertus vt colligit ex l. ptor edixit §. qd
aut de iniurijs, et est de iure qd libellus incertus
et dubius non debet admitti, vt inc. fi. de li- 27
belli oblat. et ita tradit glosa in c. constitutus de
in integ. rest. Jasso in §. si altegdem n. 71. ins-
tit. de act. et in casu nro admittit libellus
alternativus, cum qs petit restitut. rei, vl pre-
tij suplementum, q n procedit.
Pro solut. est dicendum qd cum venditor 28
habeat obligatum emptorem alternative ad
restituendum rem, vt suplemendum iustum
ptium, vt supra probavimus, ideo pmittit libellus
alternativus, vt sit conformis obligationi, nam

si p cis

si p(ro)iusse unu(m) peteret, plus peteret, q(uam) sibi deberet, tam in e(contrario) C. de plus petit. Et ita colligit ex traditis per Abb. hic n. 2. et hanc dicit co(mmun)em Beroig in c. cum dilecti n. 73. 1a 5. et ita tenendo non obstant iura in contrarium allegata, quia quando electio dat(ur) reo co(n)uento libellus alternativus non inducit incertitudinem, cum non sit qd impediat actori ex l. 1a §. quia aut D. quorum legat. et in l. ubi aut §. quid illud D. de V. o.

26. Ex qua resolut(ione) infero, qd in hac n(ost)ra materia res est p(re)tium sit in oblig(atione) ut diximus in d. c. cum dilectis. et esse co(mmun)em afirmat Beroius d. loco n. 79. Ex aduerso tamen qd res sit in obligat(ione) tantum et pretium in facultate soluendi tenuit glossa in l. 2. C. de rescind. et tamen in l. si res §. 1. de iure dot. et p(er) l. miles §. decem de re iud. et hanc dicit co(mmun)em opinionem dicit Saliceto in l. 2. n. 22. C. de rescind. et Pinelus d. loco 3a p. c. 3. n. 1. et h(aec) e(st) co(mmun)is opinio hodie ut approbata p(er) l. regia 56. tit. 5 p(ar)a 5. infi. et Moderni satisfaciunt iuribus in contrarium adductis, et p(er) d. l. regiam est reprobata illatio Abbatis in c. cum dilecti n. 9. et ita e(st) tenendum.

27. Et p(re)terea quaerendum quarat(ur) agendum sit in isto casu, et glossa hic dicit qd competit off(iciu)m Judicis, postea o(mn)es asserit, qd datur actio ex contractu, ista ultima e(st) uera et probat ex textu in l. si quis nummum d. act. empti. et in l. celsus §. si fundum D. de act. empt.

28. Quaero p(re)terea p(er) qd t(em)pus duret ista actio? in quo est dicendum qd de iur(e) co(mmun)i p(er) spacium 30. an. Ut in l. sicut C. de p(rae)script. 30. ul 40. ex quo seq(uitur) quod i(nfra) 30. annos pot(est) intentari ista actio, et sic contractus rescindi; in quo is

fuit deceptus ultra dimidiam, ut per glossam hic, et Alb. n. 10. et Pinelus dicit hanc communem in d. l. 2. 2a p. c. 4. n. 26. C. de resc. tamen hodie de jure Regio in Lusitania tempus 30 an. restrictum est ad 15 annos et in nostro regno ad 4 an. ut in l. 4. tit. 7. lib. 5. ordin. quae hodie est l. 1a tit. 11. libro 5. recopil. hoc tamen non procedit in ecclesia, vel Rep. in qua ista actio durat spatio 30 annorum, ut in l. fi. tit. 19. p. 6. Covarr. 1. var. c. 7. n. 13.

a CC. Sanchez l. 2. am Marient. per totas suas glas. et doctores ab eo citatos

ad textum in c. si venditori 7. huius tti. finali.

Pro quo fit reg.a re vendita evicta, competit actio emptori adversus venditorem, quod maxime probat tex. in l. 1. et 2. de evict. et l. emptor fundi C. eod. tit. quo concordat l. 32. tit. 5. p. 5. et praedicta reg.a etiam procedit etiam si venditori non permittat hanc litem emptori, quia adhuc ipse tenetur venditor de cautela ut in l. non dubitat C. de evict. et probat in l. 32. supra relata. ubi Greg. lop. cuius ratio est, quia ius commune hoc concedit adversus venditorem.

CC. 1

2o praedicta reg.a ampliatur, quod non solum competat haec actio ad recuperandum pretium solutum, sed ad resarcienda omnia damna et incommoda quae ipsi emptori provenerunt denique ad omne id quod interest, si res non fuisset evicta ut in l. venditor l. re evicta de evict. et in l. si cum quaestio C. eod.

a CC. Sanchez l. 2. Richard. in § si finium regundorum 6. instit. de off.o iud. c. 10. ex n. 119. cum segg. et alios quos ipse refert velut Jo. Gut. de iuram.to confirm. 1. p. c. 61 per totum.

2

3o ampliatur dicta reg.a ut procedat etiam si emptor sciens rem alienam eam emerit, quia adhuc potest agere adversus venditorem, si res ab ipso sublata fuerit, ita tenet Aretinus in l. si rem aliquam n. 1. de acq. poss. et ipse solum 3

dicat

dicat competere hanc actionem ad recuperandum pretium non
aut ad damna propter malam fidem, pro qua opi-
nione facit textus in l. emptorem §. fi. de act.
empti. et melius in l. fi. §. fi. C. comia de leg. ubi
probat ementem rem scienter subiectam restitu-
tioni posse agere re evicta adversus venditorem
ad restitutionem pretij :
4 His tamen non obstantibus conclusio ista fal-
sa est, et contrariam opinionem tenet Bar. in l. fi.
§. fi. C. comia de leg. quem sequitur Jasso ibidem n. 2.
idem tenet Bar. in l. Gromen §. duo fratres
n. 3. de V. o. sequitur Palacios Rub. in repetit. rubricae
de donat. inter §. 69. n. 92. hanc opinionem
defendit Bal. in l. fi. §. fi. C. comia de leg. quod
emptor sciens rem alienam non potest agere ad-
versus venditorem ad restitutionem pretij propter ma-
lam fidem, pro qua opinione facit l. si fun-
dum C. de evict. quem textum non vidit Are-
tinus, et l. 36. tit. 5. p. 5. et Matheus de afli-
ctis in c. i. quibus mod. feud. amitt. in usibus feud.
n. 16. dicit hanc esse communem; et licet textus noster cum
concordantibus loquatur in emptione et venditione habet
etiam locum in alijs contractibus onerosis ut in permutatione
ut probat l. si permutationis C. de evict. et in l. i.
C. de rerum permut. et pd. nam etiam habet locum in-
datione in solutum, quia dator tenet de evictione exem-
plum ponit in loco debebat 100. et in solutum pro
quinquaginta dedit equum, si fuerit equus evi-
ctus dator tenet de evictione ut probat in l. libe-
ra Theodora C. de servis et interlocut. ind. quod
etiam habet locum in divisione hereditatis, si for-
sam ab herede res sibi assignata evincatur,
coheredes tenent de evictione ut probat in l. si familie

C. familie ercis. cuius ratio est, quia divisio hereditatis habet locum et vim permutationis, ut in l. cum pat. §. hereditatem fr. de leg. 2. et concordat text. in l. pe. tit. 15. p. 6. et hanc conclusionem esse veram et communem tradit Gometius in 2. to. de contrib. c. 2. n. 22.

Ex qua resolut. infert quod in donat. non exit locus evictioni, cum sit contractus gratuitus ex l. Aristo §. fi. de donat. solet etiam ampliari haec concl. ut habeat locum et venditor dicat, quod neque ipse, neque heredes nolunt teneri de evict. immo si generaliter dicat, quod in nullo casu vult teneri de evict. nam et tunc non teneatur ad id quod interest emptori tenet. tamen quoad pretium receptum ut in l. emptorem §. q. aut. de act. empti. ubi notat Paulus de Castro, et dicit hanc com. Cobb. 3. var. c. 17. n. 2.

Casus singularis l. emptorem. §. q. aut. D. de act. empti.

Ab hac aut. resolut. excipiunt aliqui casus, qui limitant principalem concl. nam in his venditor non tenetur de evict. Quorum

refert. alii casus, quibus venditor non tenetur de evict.

1. est, si emptor post institutum tempus non denunciavit venditori, ut eum defenderet, ut in l. 1. C. de peric. et com. rei vend. et in l. emptor fundi C. de evict. et in l. 36. tit. 5. p. 5. et haec limitat. procedit etiam si venditor sciat litem motam cum emptore, quia adhuc necesse est ut sit talis denunciatio ex l. denunciasse ver. quod ad l. Jul. de adult. ubi expresse notat Bar. et idem in l. non solum §. mortem de novi operis nunciat. n. 52. et post Abb. hic 9. n. et hanc dicit com. opinionem Felinus in c. cum M. n. 56. de restitut. et tenendo hanc opinionem non obstat reg. iuris in c. eum qui de reg. iur. in 6. qua cavet, quod eum, qui certus est, certiorari non oportet, quia praeter illam

reg. c. eum qui de reg. iur. in 6.

reg.

reg.am procedit, q.do quis est certioranduis solum ut sciat, non
autem ut aliquid faciat, quo casu procedit d. reg.a
ex l. si venditor §. fi. de act. empti. si aut de-
nunciatio requirat non solum ut sciat, sed ut aliquid
faciat, tunc est etiam scienti facienda denuncia-
tio, et ita procedit in tex. et cois opinio l. ex d. l.
denunciasse, et ita tenet Cobb. d. c. 17. no. 3. lib.
3o. variar.

7. Nunc aut uidendum est quo tpre facienda e'
ista denunciatio; in quo dicendum e', quod quolib.
tpre pot fieri dummodo sit post litem contestatam
et non nimis propea seniam ut probatur in l. si rem q.m
§. 2m. de euict. et dicit fieri non nimis propea senia~
quando sit ante publicatos testibus ut per Accursiu~
in l. si rem q.m §. 2m. gla 2m. ubi gla quem
sequitur Gomitius in 2o. to. de actibus c. 6o. n. 39.
6. et Cobb. d. c. 17. n. 8. et l. regia 32. et 36. ubi
sa. ex qua resolut. infertur, quod si omissa fue-
rit denunciatio in la. instantia, pot fieri in 2a.
et sic in causa appellat. dummodo sit salua iura
venditoris, et istam seniam coem esse ostat ex
traditis per Gomet. et Cobb. s.a.

8. Preterea est notandum, quod si ista de-
nunciatio facta e' venditori, non est necesse ut
sit fideiussori ut in l. mora de V. o. et in l. aucto-
re laudato C. de euict. si tn principalis e' absens,
facienda est fideiussori, sicut fieret procuratori
principalis, ita gla hic et m. unus intellectu, quem
dicit coem Immola hic n. 4. est etiam aduertendu~
quod si denunciatio sit fideiussori presente prin-
cipali ut colligit ex l. si dicitur §. si presen-
tem de euiction. si autem latitat malicio se
occultans, sufficit si sit fideiussori vel procuratori.

Sic dixit e' etiam Joa. Gut. s. a. n. 4.

Vt in l. si illud. §. f. de cuict. et glossa hic, cum qua transeunt coiter dd.

Practica aut huius denunciationis sic facienda e', n' simpliciter denunciando, sed cum requisit.[l] et protestat.[l] ut colligit ex tex. b dum dicit: rē uenditā sibi, ut defenderet, et in l. i.[a] C. de peric. et com. rei uend. et hanc ee coem opinionē tradit Feling in c. cum M. n.° 64. de restitut. et Cobb. l. n.° 3. imo qd plus est, requirit, quod sit denunciatio cum testim.° citationis, et interceptione libelli actoris, ut concludit Ant. de Vurg. hic n.° 4. et tenuit Bar. Alex. et Jasso n. 38. in l. non solum §. morte de noui operis nūciat.[l] et dicit coem Cobb. ubi s.[a] 9

Est praeterea quaestio difficilis, coram quo iudice teneatur uenditor defendere emptorem, ad qd est tex in l. uenditor de iudicijs, probans qd corā iudice, corā quo lis fuit cepta ut in l. i.[a] C. ubi in rem actio, qd est uerum, nisi persona Venditoris sit priuilegiata, nā tunc poterit declinare forum primi Judicis ex l. 3. C. de iur. fisci. ubi procurator fiscalis defendit iur.[a] sua corā suo iudice, et ita or qd clericus uenditor teneat emptorem laicum defendere corā iudice eclesiastico, et ita tenuit Paulus de Castro, et Angel. in d. l. uenditor, Fortunius et Platea in d. l. 3. C. de iur. fisci, ubi Bar. n.° 9. et Angel. de Areti. in §. actionū n.° 19. inst. de act. ubi dicit sic in praxi seruatum esse. 3.

Sed tu[a] contra opinio uerior est, imo quod teneat defendere corā iudice laico, ut probat in l. i.[a] C. ubi in rem actio, qd lex dicit, qd uenditor 4

non

n̄ declinat forum ex persona sua ut defendat tertium
per quo est glossa in canone clericum 10 q. 1. q. alias
non ex persona sua agit, sed ex persona tertij, et
ita tenuerunt Bal. Fulgos. et Albericus.
in d. l. venditor de iudic. et Sanctus eo idem te-
nuit Souing in reg. 92. n. 3. vol. 1. et eandem eo idem
dicit Cobb. in practicis q. 69. q. 8. n. 3. — et Ant. gom. 1. n. — a. o.

2. 2a. limitatio predicti textus est, si emptor tē-
pore sententiæ contumaciter se absentavit, nam tunc
n̄ poterit asserere de evict. contra venditorem ut — Ad 2am. partem
in l. si ideo, de evict. et in l. emptor fundi C. eod.
quorum iuxium ratio est, quia potius presumit sententiam
latam esse propter contumaciam emptoris quam
propter defectum iustitiæ, ita glossa hic verbo contuma-
10 citer, et Abb. n. 5. et Cobb. d. c. 17. n. 9. lib.
3. var. et per Bat. l. 36. s. allegata. —

3. 3a. limitatio est, si sententia lata est propter — Ad 3am. partem
iniuriam i. propter imperitiam, vel errorem, vel
iniquitatem iudicis, et in odium emptoris, quia
tunc n̄ agit contra venditorem ut in l. si per impru-
dentiam D. de evict. et in l. emptor fundi C.
eod. quorum iuxium ratio est, quia talis sententia cen-
setur casus fortuitus ex textu in c. 1. de nova forma
fidelitatis in usibus feud. et casus fortuitus
contingens post venditionem n̄ imputatur vendito-
ri ut in l. 1a. C. de peric. et comm. rei vend. glossa
hic verbo iniuriam, et Abb. n. 5. et per Cobb.
ubi s. n. 10. tenuit Gomet. ubi s. n. 40. et
per Bat. l. 36. tto. 5. p. 5.

14 4. Advertendum est praeterea, quod sunt aliæ limi-
tationes ad primalem eam quæ in textu n̄ nume-
rantur, neque ex hoc quod Papa posuerit tres,
excludit alias, unde glossa hic ponit alias

duas limitationes, et l. 36. allegatas. a. ponit alias 7. et Motalvus ad d. l. et in l. 7. tt.º 10. lib. 3. for. ponit alias quindecim, Gometius ubi s.ª n. 4. ponit duodecim, Mattheus de Afflictis in c. i. §. rursus si fideles n.º 15. qq mod. feudu amitt. in usibus feud. ponit 42. limitationes, ad quas semper debet haberi recursus in ista materia, inter quas est illa singularis s. si inter partes sit conventum expresse, ut venditor teneatur emptorem liberare lite mota sup. re vendita absque denuntiat.e emptoris, q.a tunc venditor tenetur adimplere conditum, et re liberare emptorem si sententia fuerit lata contra eum habet act.e euictionis, ut in l. Serenius D. de euict. et ita Joannes Immola hñ. 4. et Greg. lopetius in l. 36. tt.º 5. p.ª 5. qq absoluitur tex., et tt.s ad laudem et gloriam omnipotentis Dei, Patris, et Filij et Spiritus Sancti, et Beatiss.ª Virginis Mariæ absque orig. peccato concepte, et S. Andreæ, et omnium animarum in purgatorio existentium:—

En el tt.º de empt.e et vendit.e en las decretales se leen siete capitulos, los quales se explican en estos cinco quadernos cada uno de a ocho hojas:—

D. A. l. delg.

Commentaria ad Rem in cap. ult. de empt. et venditione

8.67(?)

anno 1621
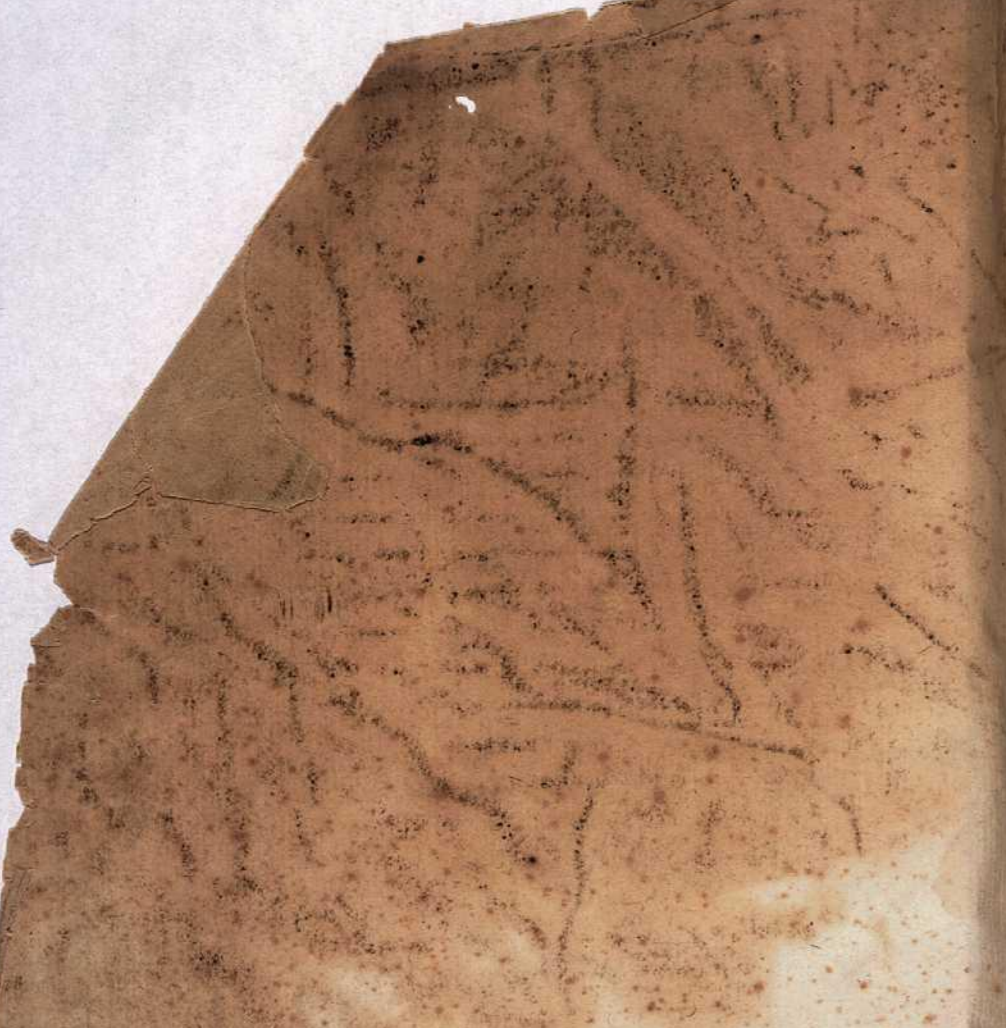
[illegible] venditione [illegible]
omnes [illegible] pecuniam [illegible]
praecedente [illegible] Contractum [illegible]
[illegible]
[illegible] maxima [illegible]
[illegible] pariter [illegible]
[illegible] Commod[illegible]
[illegible] emptione [illegible]
de [illegible]
[illegible] Decretorum [illegible]
[illegible] extant [illegible]
[illegible] de materia [illegible]
[illegible] cap. [illegible]
[illegible] cap. [illegible]
[illegible] in [illegible] de contractib. [illegible]
[illegible] Contractuum cap. 3 et lib. 2 cap.
[illegible]
[illegible]
[illegible] cap. [illegible]